

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Statsvetenskapliga institutionen

Väljarnas val

- en studie av partiers vallöftesgivande på kommunal nivå

Masteruppsats i statsvetenskap
HT 2010
Daniel Kihlström
Handledare: Elin Naurin.
Antal ord: 16 962

Abstract

Syftet med denna uppsats är att belysa hur vallöftesgivandet ser ut på kommunal nivå. Mer konkret studeras antalet vallöften partier avger, vad för slags vallöften som avges och hur relationen ser ut mellan vallöften utfärdade av olika partier. Jämförelser sker mellan olika kommuner, mellan olika partier och med den nationella nivån.

Tidigare vallöftesforskning har i princip uteslutande fokuserat på den nationella nivån men i en svensk kontext har ingen övergripande studie gjorts på de svenska kommunerna. Genom att applicera mandatmodellen – den demokratiteori vallöftesforskarna utgår ifrån – på en ny kontext i form av de svenska kommunerna hoppas denna studie att bredda diskussionen om representativ demokrati.

Valmanifest från kommunala partier i tio kommuner inom Västra Götalandsregionen studeras. Kommunerna har slumpats fram via ett stratifierat urval baserat på kommunstorlek. Totalt ingår 60 kommunala valmanifest samt sju valmanifest från de nationella riksdagspartierna. Dessa manifest lades fram inför det allmänna valet år 2006. En kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys av materialet har genomförts.

Studiens huvudsakliga resultat är att antalet vallöften varierar med storlek på kommun och att kommunala partier avger en stor del av sina vallöften inom områden som anses vara av samhällsligt vikt. De kommunala partierna positionerar sig vidare i en hög grad på olika policyfrågor.

Den huvudsakliga slutsatsen är att vallöften kan antas spela en viktig roll i den kommunala representativa demokratin. Partierna kan använda sig av dem som en form av partikonkurrens och väljarna kan genom vallöften finna en åsiktsöverensstämmelse med ett parti.

Nyckelord: Vallöften, valmanifest, partier, mandatmodellen, kommuner, nationell nivå, åsiktsöverensstämmelse.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställningar	6
2. Teoretiskt ramverk	6
2.1 Tidigare forskning	7
2.2 Den kommunala kontexten	11
3. Material och metod	12
3.1 Studiens fall och val av period	12
3.2 Val av fall	12
3.3 De valda fallen	14
3.4 Material	15
3.5 Metod och definitioner	16
3.5.1 Definition av vallöfte	16
3.5.2 Kategorisering av vallöften	18
3.5.3 Vallöften utanför den kommunala ”kompetenskatalogen”	20
3.5.5 Mätning av löftens relation till varandra samt konsensus eller oenighet	21
4. Resultat	22
4.1 Om valmanifesten	22
4.2 Antalet vallöften	23
4.2.1 Per kommungrupp och riksdagsnivån	24
4.2.2 Antalet vallöften per parti – kommunala partier och riksdagspartier	26
4.3 Vallöftenas substantiella innehåll	28
4.3.1 Substantiellt innehåll – per kommungrupp och riksdagspartier	28
4.3.2 Substantiellt innehåll per parti – kommunpartier och riksdagspartier	31
4.3.3 Vallöften utanför den kommunala ”kompetenskatalogen”	33
4.5 Relationen mellan vallöften avgivna av olika partier	35
4.5.1 Relation mellan vallöften – per kommun och riksdagsnivån	35
4.5.2 Relation mellan vallöften – några intressanta fall	36
5. Slutsats	40
5.1 Framtida forskning	41
Litteraturlista	42
Appendix	47

1. Inledning

”Vallöften på kommunal nivå? Vad kan de ens tänkas lova om? Fler parkbänkar?”

(Anonymiserad student vid Göteborgs universitet).

Den tidigare kurskamraten som citeras ovan var inte ensam om att tro att det enda politikerna på kommunal nivå gör inför de allmänna valen är att ge väljarna besked om att de kan förvänta sig fler parkbänkar i deras kommun efter valnatten. Nog för att lokala politiker kan lova om tämligen triviala ting (som parkbänkar), men även landets kommunpolitiker – i likhet med kollegorna på riksnivå – måste väl utfärda en mängd av vallöften även om andra saker? Inom samhällsligt viktiga områden som exempelvis skola, barn- och äldreomsorg och socialtjänstverksamhet? Partierna måste väl ändå ge medborgarna i det kommunala representativa system de lever i en reell möjlighet att finna olika åsikter bland partierna via vallöften och lägga sin röst vid de allmänna valen var fjärde år på det parti vars åsikter de gillar allra mest? Om partierna ger väljarna denna möjlighet är den övergripande frågan för denna studie.

Demokrati i dagens värld är i princip synonymt med representativ demokrati och det är partier som framhålls som de främsta aktörerna i dessa system. Partier fungerar som en länk mellan medborgarna och skapandet av politik (Klingeman et al. 1994: 269-270). Partiernas framskjutna roll som representanter för folket är dock något som förpliktigar.

Inom en demokratiteori som ofta benämns som mandatmodellen ställs ett antal krav på både partier och väljare. De båda aktörerna förväntas uppföra sig på ett visst sätt för att god representation ska sägas råda. Partierna ska inför de allmänna valen presentera sin politik i framåtsyftande program och sedan genomföra denna politik under den efterkommande mandatperioden. Kravet på väljarna är att de ska ha kunskap om partiernas program, ha egna åsikter som de kan jämföra med partiernas ståndpunkter och sedan rösta i enlighet med den utvärdering de gjort av partiernas politik. Genom att göra detta tilldelar de partierna ett politiskt mandat, som partierna sedan förväntas genomföra (Royed 1996; Przeworski, Stokes & Manin 1999; Petersson et al. 2002; Naurin 2009). Ett sätt för partierna att förmedla sin framtida politik inför valdagen är att utfärda vallöften i sina valmanifest. Genom att göra detta skapar partierna en möjlighet för väljarna att finna en åsiktsöverensstämmelse med partierna.

Det finns en hel del forskare som närstuderat vallöften i partiernas program och därefter undersökt huruvida löfterna genomförts under mandatperioden. Detta forskningsfält kallas ibland för löftesansatsen till mandatmodellen. Resultaten från dessa studier visar att vallöften presenteras i partiernas valprogram i stor utsträckning, att antalet vallöften har ökat över tid och att partierna fokuserar sina löften inom områden som anses vara av stor samhällslig vikt. Partierna är vidare duktiga på att stå vid sina ord. Vallöftesstudier runt om i den västerländska världen inom politiska system såsom det amerikanska, nederländska, spanska, grekiska, svenska, norska,

nya zeeländska och det franska visar nämligen att partier genomför 60 till 90 procent av vallöftena under sin kommande mandatperiod (Royed 1996; Thomson 1999; Naurin 2009; Thomson 2001; Mansergh & Thomson 2007; Costello & Thomson 2008; Artés & Bustos 2008; Holmqvist 2008; Sandvold 2008; McCluskey 2008; Pomper & Lederman 1980).

Mandatmodellen kallas ibland för den mest använda demokratiteoretiska modellen inom statsvetenskapliga studier av representativ demokrati (Esaiasson & Holmberg 1996: 3; Naurin 2009: 29). När väljarnas relation till sina representanter skall undersökas är det slående ofta mandatmodellen som hamnar i centrum. Denna uppsats tar dock sin utgångspunkt i att de flesta av dessa studier fokuserar på den nationella kontexten. Jag vill bidra med att vidga diskussionen om den representativa demokratin genom att föra mandatmodellen till den kommunala kontexten.

Vallöftens roll i det kommunala representativa systemet är faktiskt något som är tämligen utforskat. I det svenska fallet är detta anmärkningsvärt eftersom de svenska kommunerna har en central roll i den svenska välfärdsstaten.

Det är kommunerna i dagens Sverige som har ansvaret för bland socialtjänstverksamhet, vård och omsorg av äldre och funktionshindrade, barnomsorg och förskoleverksamhet, grundskola och gymnasieskola. (Bäck & Larsson 2008: 215). Verksamheter som många medborgare kommer i kontakt med dagligen, och som i princip samtliga medborgare någon gång under sin livstid kommer i kontakt med.

Dessa verksamheter står för en stor del av Sveriges totala offentliga utgifter. Tillsammans med landstinget förvaltar landets 290 kommuner närmare två tredjedelar av Sveriges totala offentliga utgifter (Erlingsson 2008: 12). Hur den kommunala representativa demokratin fungerar är således av yttersta vikt att studera. För liksom på nationell nivå har de kommunala partierna en central roll inom detta system – partierna framhålls som ”det kommunala representativa systemets livsnerv” (Erlingsson 2008: 13). Det är partierna som ska garantera att en politisk styrning sker i kommunerna och de ses därigenom som en förutsättning för att den kommunala verksamheten har en demokratisk legitimitet (Erlingsson 2008: 13).

Att vallöften spelar en roll på kommunal nivå är dock inte givet. Den kommunala nivån skiljer sig nämligen gentemot den nationella nivån på en rad punkter, som kan tänkas ha en inverkan på löftesgivandet och därmed löftesansatsens möjlighet till att undersöka hur den kommunala representativa demokratin fungerar.

Pragmatism, samförstånd och ett brett deltagande har ofta betraktats som synonymer till kommunpolitiken till skillnad från den nationella nivån där partipolitiska konflikter och ideologiska debatter ofta står i centrum (Gilljam et al 2010: 83). Formellt finns det inte heller någon renodlad parlamentarism på lokal nivå. Styrelser och nämnder – kommunens verkställande organ – tillsätts proportionellt i förhållande till mandatfördelningen i fullmäktige. Något krav på förekomsten av vare sig regering eller opposition finns inte. Rent formellt skulle man således kunna tro att svenska kommuner regeras genom ett samlingsstyre (Karlsson 2004).

En form av kvasiparlamentarism antas dock existera. Detta i form av att kommunstyrelsens ordförande och nämndernas ordförande oftast hämtas från majoriteten i kommunfullmäktige (Karlsson 2004). Att det råder samförstånd i samtliga 290 kommuner i landet är inte heller någon allmängiltig sanning. Kommunfullmäktigeledamöternas upplevda partipolitiska konfliktnivå varierar stort mellan kommunerna, men den verkar vara större i invånarmässigt stora kommuner än små (Gilljam et al 2010: 92). Andra studier visar att exempelvis partikonkurrensen i de allmänna valen ökar ju större kommunen är (Johansson et al: 2007).

1.1 Syfte

Den föreliggande studiens syfte är att belysa huruvida kommunala partier avger vallöften i sina valmanifest. Studien fokuserar vidare på vallöftenas substantiella innehåll och huruvida vallöftesgivandet ser olika ut hos olika kommunala partier. De kommunala vallöften som identifieras jämförs även med nationella partiernas vallöften vad gäller de redan nämnda aspekterna.

För att ge ett svar på studiens syfte studeras valmanifest från 60 partier i tio kommuner av invånarmässig varierande storlek inom regionen Västra Götaland. De kommuner som ingår i studien är Göteborg, Borås, Skövde, Trollhättan, Härryda, Lidköping, Tidaholm, Åmål, Mellerud och Hjo. De manifest som studeras är de som de lokala partierna lade fram inför det allmänna valet 2006. Vidare studeras vallöften identifierade i sju nationella valmanifest.

Genom studien kommer vi få ett svar på om mandatteorins löftesansats är applicerbar på kommunal nivå och hur väl den kommunala representativa demokratin fungerar – enligt löftesansatsens idealistiska krav. Notera att studien inte undersöker huruvida partierna genomför sina vallöften. Det är endast fenomenet givande av vallöften som studeras.

1.2 Frågeställningar

Frågeställningarna för denna studie är som följer:

- i) Hur ser partiernas vallöftesgivande ut på kommunal nivå?
- ii) Skiljer det sig mot nationell nivå?
- iii) Ser det olika ut i olika partier?
- iv) Ser det olika ut i olika kommuner?

2. Teoretiskt ramverk

De allra flesta demokratimodellerna berör förhållandet mellan medborgare och partier – mellan dem som representeras och dem som representerar inom representativa demokratier. En av de viktigaste och mest använda när det kommer till att utvärdera demokratiska processer världen över är den particentrerade demokratimodellen som på engelska går under namnet *the Responsible Party Model* (RPM) – teorin om det ansvarstagande partiet.

I denna modell stipuleras att partier tävlar om väljarnas stöd genom program som fångar upp och summerar de policys som partierna har för avsikt att genomföra under den kommande mandatperioden. Partiet eller partierna som vinner en majoritet av platserna i parlamentet har därefter till uppgift att styra och bilda regering. Under regeringsperioden genomförs sedan det program som presenterades för väljarna och vid nästa allmänna val

har väljarna en möjlighet att hålla det regerande partiet eller koalitionen ansvariga för vad de gjort eller inte gjort under mandatperioden, och ta en ny position på partiernas program för den påföljande mandatperioden (Esaiasson & Holmberg 1996: 3).

Teorin om det ansvarstagande partiet går ofta även under namnet mandatmodellen och inom denna modell har valmanifesten en särskild betydelse. Det är enligt dessa manifest som väljarna antas rösta efter och det är genom vallöften inom valmanifesten väljarna antas finna sin åsiktsöverensstämmelse med partier. Politikerna skall se till att förse väljarna med en möjlighet att rösta efter deras manifest och vallöften, och sedan stå vid sitt ord – genomföra det mandat de blivit tilldelade. Väljarna ses med andra ord som framåtblickande vid val tillfället medan partierna ses som tillbakablickande (på sitt valmanifest och sina vallöften) under mellanvalsperioden (Royed 1996; Esaiasson Holmberg 1996; Petersson et al 2002; Naurin 2009). Det ska således finnas en koppling mellan det program som partierna presenterar för sina väljare och den politik/policys som partierna under mandatperioden sedan producerar. På engelska kallas det för "the program to policy-linkage" (Thomson 2001).

Ibland ställs mandatmodellen i kontrast till den så kallade sanktionsmodellen. I denna modell läggs vikten vid att väljarna skall kunna utkräva ansvar av politikerna vid mandatperiodens slut. Väljarna ska utvärdera den föregående politiken snarare än att utvärdera den framtida. Länken mellan väljare och politiker går på detta vis genom sanktionsförfarandet (Przeworski, Stokes & Manin 1999; Petersson et al. 2002; Naurin 2009).

Dessa båda modeller ses ofta som motpoler, men det är mer förtjänstfullt att se dem som kompletterande. Väljarna kan i realiteten fokusera både på den framtida politiken och utvärdera vad partierna har gjort under mandatperioden när de avlägger sin röst (Naurin 2003: 54ff).

2.1 Tidigare forskning

Det har över åren funnits två centrala ansatser till att studera kopplingen mellan partiets valmanifest och den faktiska politiken som partierna skapar under mandatperioden. Den ena kallas för löftesansatsen, medan den andra går under det engelska namnet "the saliency approach".

"The saliency approach" studerar vilka policyområden partierna lägger vikt vid i sina valmanifest och undersöker sedan huruvida den valda regeringen har ökat sin utgiftsspending i enlighet med de policyområden de lagt vikt vid i sina valmanifest. Mer konkret går det till så att varje mening i valmanifesten kodas in olika policykategorier och denna oberoende variabel testas sedan mot den beroende variabeln utgiftsdata (Klingeman et al. 1994; Budge et al. 2001).

Kritik har framförts mot denna ansats till att studera kopplingen mellan valmanifest och den faktiska politiken. En kritik är att andelen meningar som tillägnas ett visst policyområde inte mäter partiernas policyintentioner tillräckligt noggrant inom det specifika policyområdet. Retoriska uttalanden tillskrivs exempelvis lika stor vikt som specificerade vallöften. För det andra är det inte säkert att partier har för avsikt att spendera mer inom ett

policyområde bara för att det nämns till en stor del i deras valmanifest. Det kan lika gärna vara så att partierna vill skära ner inom ett policyområde. För det tredje är det inte säkert att policyförändringar syns i aggregerad utgiftsdata. Pondera att en regering inför en lagändring som gör det möjligt att fler människor får tillgång till socialbidrag. Det kan visserligen vara så att utgifterna inom det sociala området har ökat i det aktuella landet efter denna lagändring, men detta kan lika gärna vara en följd av att ett försämrat ekonomiskt läge i landet har inneburit att fler människor söker socialbidrag. Orsaken till en ökade utgifter inom det aktuella området kan således vara en helt annan än lagändringen (Royed 1996: 52-54).

Vallöftesansatsen riktar istället in sig på att identifiera specifika vallöften och sedan undersöka huruvida dessa genomförts. De senaste 30 åren har vallöftesstudier genomförts i en rad demokratiska system världen över och vunnit mark som en utvärderingsansats till hur representativa system fungerar i verkligheten.

På nationell nivå har de politiska systemen i USA, Storbritannien, Nederländerna, Irland, Spanien, Grekland, Frankrike, Norge, Nya Zeeland och Sverige studerats. Dessa studier visar att partierna genomför mellan 60 till 90 procent av de vallöften de avgivit i sina valmanifest (Royed 1996; Thomson 1999; Naurin 2009; Thomson 2001; Mansergh & Thomson 2007; Costello & Thomson 2008; Artés & Bustos 2008; Holmqvist 2008; Sandvold 2008; McCluskey 2008; Pomper & Lederman 1980). Forskning visar således att partier faktiskt till stora delar genomför det mandat de blivit tilldelade av väljarna.

Forskare går dock mer på djupet än att endast identifiera vallöften och sedan undersöka huruvida partierna håller vad de lovat. Själva fenomenet vallöfte i sig granskas nämligen och i en översikt av Robert Thomson och Lucy Mansergh (2007) framhålls det att vallöften i partidemokratier – där partier konkurrerar om makten – kan bedömas på åtminstone fyra sätt; (i) antalet vallöften som avgetts, (ii) det substantiella innehållet i vallöfterna, (iii) fördelningen av vallöften över policyområden samt (iv) förhållandet mellan vallöften som är avgivna av olika partier (Mansergh & Thomson 2007: 313).

Dessa indelningar kommer att vara behjälpliga för min studie av vilka slags vallöften som ges på kommunal nivå. Nedan går därför igenom vad som menas med respektive bedömningsaspekt och vad den empiriska forskningen hittills har att säga om fenomenet vallöften.

Antalet vallöften som avgivs. Vissa forskare menar att antalet vallöften i partiets valmanifest har ökat över tid, men forskningen är inte samstämmig på denna punkt. Exempelvis visar Rallings studier av Storbritannien och Kanada att så är fallet i det förstnämnda landet medan påståendet inte är giltigt i det sistnämnda (Rallings 1987). Pomper och Lederman (1980) finner att löftesgivandet i den amerikanska kontexten ökat kraftigt från 1940-talet fram till 1970-talet (från 93 vallöften i snitt per valmanifest till 592 löften i snitt) medan Royed (1996) noterar 156 vallöften i snitt under 1980-talet i samma land (sammanställning från Mansergh & Thomson 2007: 314). Dessa studier är gjorda åtskilda och löftesdefinitionerna skiljer sig något åt, vilket gör jämförelserna något haltande.

En anledning till att partier över huvud taget avger löften anses vara att de finner det nödvändigt för att appellera till väljarna gällande partiets frågor (Rose 1980) och att partier i konkurrenskraftiga kampanjer är rädda för att framstå som vaga eller för ytliga gällande policys. Att utveckla relativt detaljerade planer för framtida handlingar är ett sätt att kringgå denna problematik. Det framhålls även att det varit ett krav från partimedlemmar att inkludera specifika åtaganden i programmen (Mansergh & Thomson 2007: 314).

Löften identifierade i valmanifest är vidare en form av direktkommunikation mellan partier och väljare och vallöften kan ge partiernas policyönskningskonkret mening. Genom att läsa valmanifest kan väljarna på egen hand få reda på vad partierna vill göra istället för att ta del av andrahandsinformation från exempelvis media (Naurin 2009: 31). En annan aspekt är att avgivna vallöften uppvisar en partisammanhållning. Genom att skapa valmanifest eftersöker partier konsensus inom det egna partiet. När partimedlemmarna kommit överens om ett sammanhängande och trovärdigt valmanifest kan de uppvisa för sina väljare att de står enade bakom partiets politik och presentera sin politik för sina väljare på ett trovärdigt sätt. För väljarna antas detta leda till att klara alternativ framstår. (Naurin 2009: 34-35). Vallöften spelar således en viktig roll för både partier och väljare i representativa demokratier. Om partier utfärdar vallöften i sina valmanifest kan väljare identifiera dessa och göra ett reellt val baserat på dessa löften när de går till valurnan på valdagen. På detta vis kan väljarna anses finna sin åsiktsöverensstämmelse med sitt favoritparti.

Det substantiella innehållet. Tidigare forskning visar att vallöften tenderar att handla om frågor som generellt anses vara av viktig samhällsrelaterad betydelse, som exempelvis löften inom välfärdsområdet och löften relaterade till sänkning av inkomstskatt. Mansergh och Thomson menar att detta är ett bevis emot de – forskare inom ”the saliency approach”¹ – som anser att löften inte ges inom områden av vikt (Mansergh & Thomson 2007: 314; Klingeman et al. 1994: 24-25). De vallöften väljarna kan antas baseras sitt partival på – sättet att finna en åsiktsöverensstämmelse – verkar därmed handla om samhällsrelaterat viktiga policyområden.

Fördelning av löften över policyområden. Gällande denna aspekt är vallöftesforskarna samstämmiga – löften avges inom de områden som partier framhåller som de viktigaste. Denna slutsats drar forskarna via en jämförelse med resultaten från ”the saliency approach” (Mansergh & Thomson 2007:314).

Förhållandet mellan löften. Att studera förhållandet mellan vallöften givna av olika partier framhålls som kritiskt när det kommer till att utvärdera

---

¹ Forskare inom ”the saliency approach” menar att det väljarna främst kan finna i partiernas valmanifest är deras framträdande policyomhuldningar – vilka policys som partierna anser är viktiga. Det är dessa partiåsikter som väljarna får jämföra sina egna åsikter med och sedan avlägga sin röst. Några direkta vallöften inom viktiga policyområden kan väljarna inte förvänta sig finna i valmanifesten. (Klingeman et al 1994: 24-25)

vallöftens roll i konkurrensen mellan partier. Ska där finnas meningsfulla val att göra mellan partier måste de skilja sig åt vad gäller deras policyståndpunkter. (Mansergh & Thomson 2007: 315)

För det *första* kan löften givna av olika partier – dock inom samma policyfråga – ha ett motsatsförhållande. Ett parti föreslår, exempelvis, sänkt skatt medan ett annat parti föreslår en höjning av skattesatsen ifråga.

För det *andra* kan löften givna av partier skilja sig gentemot varandra i det avseendet att löfterna berör olika policys, utan att partiernas löften är relaterade till varandra. Partierna positionerar sig på olika frågor och ”pratar förbi” varandra i valrörelsen². Studier visar dock att konstitutionell kontext spelar en roll gällande förhållandet mellan löfterna. I majoritetssystem, som tenderar att ha enpartiregeringar som norm, är partiernas löften i en högre grad orelaterade till varandra – detta gäller både för Storbritannien och USA. I den brittiska kontexten var i snitt 85 procent av vallöfterna mellan partierna *inte relaterade* till varandra medan siffran för de amerikanska partierna Demokraterna och Republikanerna låg på 82 procent.

I system där koalitionsregeringar är mer vanligt förekommande är graden av icke-relation mellan partiernas vallöften lägre. I exempelvis studier av Nederländerna och Irland var 72 respektive 70 procent av löfterna inte relaterade till varandra. Troligen är förklaringen till detta att i sådana system måste partier även göra sig ”koalitionsdugliga” – de måste göra sig ”attraherbara” till andra partier för att komma i regeringsställning i en koalition. Genom att postulera samma eller liknande vallöften som tänkbara koalitionspartners kan ett parti framstå som mer attraktivt i andra partiers ögon. (Mansergh & Thomson 2007: 315)

Gällande partiers vallöften som är *relaterade* till varandra – alltså berör samma frågor/policys – är det vanligare att partierna är överens än oense. Den irländska studien refererad till ovan visar att mindre än en procent av partiernas relaterade löften var *helt i konflikt* med varandra, det vill säga att partierna föreslår helt skilda ”handlingar” gällande samma specifika fråga (som skatteexemplet ovan).

Mer vanligt är då att en part förespråkar exempelvis ett status quo-läge i en fråga medan en annan part förespråkar en förändring av den aktuella policyn. (Mansergh & Thomson 2007: 315)

Holländska studier visar att partier som står långt ifrån varandra ideologiskt tenderar att ha en högre procentandel av löften som står i kontrast till varandra (36 procent) än partier som är nära varandra ideologiskt (åtta procent). Amerikanska studier över tid både bekräftar och motsäger dessa resultat, men till viss del vågar forskare dra slutsatsen att ideologiskt avstånd mellan partier tenderar att reflekteras i andelen relaterade löften som står i konflikt med varandra, även fast det finns ländervariationer. (Mansergh & Thomson 2007: 316)

För att väljarna skall ha en möjlighet att göra ett val mellan olika partier krävs det således inte enbart att partierna avger vallöften i sina valmanifest eller utfärdar vallöften inom samhälleligt viktiga områden – ska där finnas en reell möjlighet att göra ett val mellan olika partier krävs det även att partierna

---

² Denna form av partikonkurrens framhåller även ”the saliency” approach.

inte lovar om exakt samma saker. Som framgår ovan kan detta ta sig antingen uttryck i att vallöften avgivna av olika partier är helt orelaterade till varandra (det vill säga att de lovar inom olika policyfrågor) eller att vallöften där de lovar inom samma policyområden på ett eller annat vis skiljer sig åt gällande de handlingar som föreslås.

De ovan refererade studierna har fokuserat på nationell nivå, men det finns studier som applicerat löftesansatsen på både supranationell och sub-nationell nivå. Naver & Urombi har gjort en studie på svenska partiers vallöften i Europaparlamentet och andra studier har testat teorin på regional nivå i Kanada och USA (Naver & Urombi 2008). I en svensk kontext har, uppsatsförfattaren veterligen, endast en studie genomförts på kommunal nivå. Denna är av ren fallstudiekaraktär och studerar huruvida partier genomförde sina vallöften i Uppsala kommun 1994-1998. Författaren fann att de två lokala partierna som studeras, som båda satt i det kommunala styret, uppfyllde 64 procent av sina avgivna vallöften (Melchert 2001).

2.2 Den kommunala kontexten

Ovan har vi sett att det går att bedöma vallöften på flertalet sätt – antal vallöften, det substantiella innehållet, fördelning över policyområden samt förhållandet mellan löften avgivna av olika partier. I denna del av studien belyses den kommunala uppgiftskatalogen, vilket styr vilka områden kommunerna kan lämna löften inom.

2.2.1 Den kommunala uppgiftskatalogen

Kommunerna har inte möjlighet att besluta om *allt* – och således har partier på lokal nivå inte möjlighet att avge löften om precis *allt*. Dock ska det noteras att även om en kommun inte har direkt beslutsrätt över en specifik fråga finns naturligtvis en möjlighet till att påverka institutioner eller beslutsfattare genom exempelvis lobbyism i den aktuella frågan.

Det kommunala självstyret är skyddat av den svenska grundlagen, men den kompetens den lokala nivån har härrör från centralstaten och staten har möjlighet att öka eller minska kommunernas uppgifter och rättigheter. Staten kontrollerar den kommunala nivån genom juridisk reglering, fiskal reglering och uppgiftsallokering (Bäck & Larsson 2008: 212-215).

Över tid har det skett ett nettoflöde av uppgiftsområden från stat till kommun och från landsting till kommun och utförandet av välfärdsstatens olika tjänster anses vara huvuduppgiften för kommunerna. (Bäck & Larsson 2008: 215). Exempel på överförd kompetens är kommunaliseringen av skolan 1991 och ädelreformen 1992 (vård och omsorg för äldre och handikappade).

De kommunala verksamheterna är stora till antalet och är skyldigheter enligt lag. Olika speciallagar styr verksamheternas innehåll. Följande verksamheter är obligatoriska: socialtjänstverksamhet, vård och omsorg av äldre och funktionshindrade, barnomsorg och förskoleverksamhet, grundskola, stadsplanering och byggande, hälso- och miljöskyddsverksamhet, renhållning och avfallshantering, räddningstjänst, vatten- och avloppshantering samt krisberedskap. Vidare får kommuner, enligt bestämmelser i kommunallagen, även ”ta hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar”. Variationer mellan kommuner finns när det

kommer till sådana frivilliga uppgifter, men i stort sett alla kommuner har följande verksamheter: fritidsverksamhet, kulturverksamhet (ett bibliotek i varje kommun är reglerat i lag), bostäder, energiförsörjning samt sysselsättning och näringslivsfrämjande verksamhet (SOU 2007:11). Inom vissa verksamheter samverkar kommuner med landstingen. Ett sådant exempel är kollektivtrafiken i Västra Götalandsregionen.

De flesta av kommunernas verksamheter finansieras helt genom kommunalskatten med mindre bidrag från staten. Exempelvis barnomsorg är delvis avgiftsfinansierad. Skatteintäkter är kommunernas största intäkt. Närmare 68 procent av intäkterna kommer från skatter. Generella statsbidrag står för elva procent och taxor och avgifter för sju procent (skl.se).

Den kommunala uppgiftskatalogen styr således vad kommunala partier kan ge löften om. De kan exempelvis lova att de ska anställa fler lärare inom grundskolan, men att lova att de ska ta ett beslut om en förändring av skollagen är inte möjligt. Beslut om förändringar av skollagen ligger på nationell nivå.

3. Material och metod

I detta avsnitt presenteras studiens val av fall, material, samt metod och definitioner.

3.1 Studiens fall och val av period

Vallöften utfärdade av partier i tio kommuner i Västra Götalandsregionen samt av de sju riksdagspartierna i deras respektive valmanifest inför det allmänna valet år 2006 står i empiriskt fokus för denna studie.

Totalt ingår 60 kommunala valmanifest samt sju nationella valmanifest i studien.

Det allmänna valet 2006 valdes av anledningen att det var det närmast föregående valet i Sverige när arbetet med denna undersökning påbörjades.

3.2 Val av fall

I Sverige finns 290 kommuner och i en optimal värld hade samtliga kommuner och dess partiers valmanifest studerats. Detta är dock inte möjligt inom ramen för denna studie. Jag har därmed gjort ett urval av kommuner och detta urval bygger på kommunstorlek.

Som påpekades redan i inledningen visar tidigare kommunforskning att kommunstorlek – sett till invånarantalet – har vissa effekter på den lokala demokratins praktik. Konflikter mellan (och inom) partier ökar med växande kommunstorlek, likaså ökar partikonkurrensen i de allmänna valen och oppositionens inflytande minskar (Johansson et al 2007: 82). Studien, där samtliga 49 kommuner inom Västra Götaland ingick, slår fast att på en punkt råder ingen tvekan – ”politiker upplever definitivt att meningsmotsättningarna mellan olika partier är större i kommuner med fler invånare”. Detta är ett förhållande som kvarstår när det kontrolleras för vilket parti politikerna tillhör (Johansson et al 2007: 76).

Detta bekräftas av den landsomfattande kommun- och landstingsundersökningen från 2008. Denna undersökning – där 9 101 av de dåvarande 13 044 (2008) kommunfullmäktigeledamöterna ingår – visar att den partipolitiska konfliktnivån upplevs var högre i större kommuner, även

om den upplevda konfliktnivån varierar stort mellan kommunerna (Gilljam et al. 2010: 92). Flertalet större kommuner uppvisar även en hög grad av oenighet i kommunalpolitiska frågor (Gilljam et al. 2010: 88). Större kommuner tenderar således likna den nationella nivån mer än vad små kommuner gör.

Större kommuner kan vidare antas likna den nationella nivån mer än vad små kommuner gör i det avseendet att politiken är mer professionaliserad i större kommuner. De flesta partier i storstadskommunerna har en stor organisation med flertalet anställda och möjligheten för partier i stora kommuner att utveckla omfattande och genomarbetade valmanifest får således ses som större än i små kommuner.

Slutligen tenderar kommunstorlek vara en vanlig faktor att grunda sitt urval på i kommunstudier. Tidigare forskning påpekar att ”det råder knappast några delade meningar om att kommunstorlek i allmänhet har betydelse för det mesta som kommuner företar sig” (Johansson et al 2007: 9). Storlek på kommun finns nästan alltid med som en urvalsmekanism för val av fall i fallstudier eller som en kontrollvariabel i större kvalitativa analyser (Johansson et al 2007: 9).

Analysfall i denna studie varierar således på basis av kommunstorlek, men de aktuella kommunerna har inte valts ut bland samtliga 290 kommuner i landet utan ett stratifierat slumpmässigt urval har genomförts inom Västra Götalandsregionen.

Inom Västra Götaland finns de allra flesta kommuntyperna i Sverige representerade. Regionen innehåller allt ifrån storstadskommunen Göteborg med över 480 000 invånare till ”mediankommuner” som Lysekil och Vara med cirka 15 000 invånare och kommuner som lilla Grästorp med knappt 6000 invånare. Vidare baserade den till tidigare refererade forskningen kring kommunstorlekens effekter på demokratiska aspekter sitt urval på de 49 kommunerna inom Västra Götalandsregionen (Johansson et al. 2007). Inom åtminstone dessa 49 kommuner verkar det således vara så att kommunstorleken har effekt på partikonflikt och partikonkurrens i de allmänna valen.

På basis av argumenten ovan är det min förhoppning att urvalet inom denna minipopulation kan ses som representativ för hela landet.

Det stratifierade slumpmässiga urvalet gick till som följer. Inom Västra Götalandsregionen delades de 49 kommunerna upp i sex olika storleksgrupper – kommuner med över 160 000 invånare (en kommun – Göteborg), mellan 80 000 och 160 000 invånare (en kommun – Borås), mellan 40 000 och 80 000 invånare (fyra kommuner), mellan 20 000 och 40 000 invånare (13), mellan 10 000 och 20 000 invånare (18) samt färre än 10 000 invånare (12). Den studie som belyst hur och varför kommunstorlek är en påverkansfaktor byggde på indelningsprincipen³ ovan (Johansson et al. 2007: 61), men med ett undantag: i den studien fanns inte den näst största kommungrupperingen (80 000 till 200 000 invånare) med.

Eftersom Borås, som är den nästa största kommunen i regionen med drygt 100 000 invånare, är nästan dubbelt så stor som de fyra kommunerna i

---

³ Johansson et al. 2007 byggde sin indelning på principen att minimiantalet invånare i en grupp utgjorde dubbelt så många personer som minimiantalet i den närmast mindre gruppen.

kommungrupp tre (Mölndal, Trollhättan, Skövde och Uddevalla) anser jag att det verkar rimligt att tro att kommunstorlekens effekt på exempelvis partikonflikt och partikonkurrens vid de allmänna valen är större i Borås än de övriga i kommungrupp tre. Därför har Borås placerats i en egen kommungrupp.

Eftersom jag har för avsikt att relatera de kommunala vallöften till den nationella nivån var det vidare en förutsättning att *samtliga* riksdagspartier fanns representerade i kommunfullmäktige – antingen under den föregående eller under den efterföljande mandatperioden – i en kommun för att kommunen ifråga skulle kunna komma ifråga i urvalsförfarandet⁴.

3.3 De valda fallen

Då *Göteborg* och *Borås* är de enda kommunerna inom respektive kommungrupp var dessa kommuner självklara i urvalet. Inom de övriga kommungrupperna genomfördes ett randomiserat urval och de kommuner som blev utvalda är följande för respektive kommungrupp; grupp 3: *Trollhättan* och *Skövde*; grupp 4: *Lidköping* och *Härryda*; grupp 5: *Åmål* och *Tidaholm*; grupp 6: *Hjo* och *Mellerud*. För mer information angående kommunerna, exempelvis gällande kommunstyre och vilka partier som har mandat i kommunfullmäktige, se tabell 1 nedan.

---

⁴ Anledningen till att det ställs ett krav på att ett parti har haft ett mandat i kommunfullmäktige under någon av de två mandatperioderna är att partiet då anses vara närvarande i den lokala politiken och då antas likna övriga partier i den mån att de – antagligen – skapar ett valmanifest/handlingsprogram inför det stundande valet. Hade ett parti exempelvis ingen representation i kommunfullmäktige under mandatperioden 2002-2006 är det möjligt att de inte ens ställde upp för val i den efterföljande mandatperioden.

Tabell 1. Studiens tio kommuner

Kommun	Inv 2005 (dec)	Grupp	Partier KF 2002-06	Styre 1998- 2002	Styre 2002- 2006	Styre 2006- 2010
Göteborg	484 942	1	V, S, Mp, M, Fp, Kd	S, V, Mp	S, V, Mp	S, Mp
Borås	99 352	2	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C, Väg	M, C, Fp, Kd, Mp, Vägvalet	M, C, Fp, Kd, Mp, Vägvalet	M, C, Fp, Kd, Mp, Vägvalet
Skövde	49 980	3	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C	M, C, Fp, Kd	M, C, Fp, Kd	M, C, Fp, Kd
Trollhättan	53 302	3	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C, Sd.	S, V	S, V	S
Lidköping	37 380	4	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C	S, V	S (minoritet)	S, V, Mp
Härryda	32 094	4	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C, Spi	S, V, Mp, M, C, Fp, Kd*	S, V, Mp, Spi	M, C, Fp, Kd
Åmål	12 737	5	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C	M, C, Fp, Kd	C, Fp, Kd	C, Fp, Kd
Tidaholm	12 535	5	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C, Ks, Tvp	S, M, C, Fp, Kd	S, V, Mp	S (minoritet)
Hjo	8849	6	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C	M, C, Fp, Mp	M, C, Fp, Kd	M, C, Fp, Kd
Mellerud	9638	6	V, S, Mp, M, Fp, Kd, C, Spi	M, C, Fp, Kd	S, M, C	M, C, Fp, Kd
Källa:	SCB		Val.se	H. Bäck 2003: 185.	SKL 2006	SKL 2010

Tabellkommentarer: Tabellen visar de kommuner som via ett stratifierat urval har slumpats fram för studien. Halvfetade kommunstyren indikerar blocköverskridande samarbeten. *Förkortningar:* V=Vänsterpartiet; S=Socialdemokraterna; Mp=Miljöpartiet; M=Moderaterna; Fp=Folkpartiet; Kd=Kristdemokraterna; C=Centerpartiet; Sd=Sverigedemokraterna; Väg=Vägvalet; Spi=Sveriges pensionärers intresseparti; Ks=Kommunal samling; Tvp=Tidaholms Väl. KF=Kommunfullmäktige

Befolkningsintervall, kommungrupp 1: >160 000; grupp 2: 80 000-160 000; grupp 3: 40 000-80 000; grupp 4: 20 000-40 000; grupp 5: 10 000-20 000; grupp 6: <10 000.

* I princip rådde ett samlingsstyre i Härryda mellan 1998-2002. Enda partiet i kommunfullmäktige som inte ansågs ingå i kommunstyret var Spi (Bäck 2003: 185).

3.4 Material

Partier kan utfärda vallöften i sammanhang som offentliga tal, till medier, i debatter etcetera. Teoretiskt centralt för mandatteorin och dess löftesansats är dock att de ska gå att identifiera i partiernas valmanifest.

Totalt ingår 60 kommunala valmanifest i studien (58 partispecifika manifest och två alliansmanifest) samt sju valmanifest från riksdagsnivån (sex partispecifika och ett alliansmanifest).

Insamlingsförfarandet av de kommunala valmanifesten har inte varit problemfritt. För det första är det enbart partier i de större kommunerna Göteborg och Borås som har personalbemannade kanslier som kan hjälpa till med distributionen av material från partiet. I övriga fall har en direktkontakt med kommunalpolitiker tagits. I ett första skede kontaktades de via e-post och även om flertalet var snabba med sitt svar krävdes det i många fall ytterligare påtryckningar via e-post och därefter telefonkontakt innan tillgången till partiets valmanifest varit säkrad. Samtliga partier utom ett har gått att etablera kontakt med.

För det andra vållade benämningen valmanifest en hel del tvetydigheter. Det är nämligen långt ifrån alla som kallar det just ett valmanifest. Mer vanligt är att kalla det för exempelvis ”Kommunalt handlingsprogram”. För att ett dokument ska kunna ha kvalificerats som ett valmanifest har jag specificerat i de initiala kontakterna via e-post att det måste ha varit ett officiellt dokument som väljarna hade tillgång till inför det allmänna valet 2006.

Klart är att kommunala valmanifest finns i många olika former och omfattning (läs mer om manifestens omfattning i inledningen av resultatdelen). Miljöpartiet i Göteborg hade det mest omfattande på över 11 000 ord medan exempelvis Vänsterpartiet i Tidaholms valmanifest omfattade 164 ord på ett dubbelsidigt A5-ark. I de fall där uppsatsförfattaren upplevt en tveksamhet kring huruvida rätt dokument faktiskt har samlats in (som exempelvis Vänsterpartiet i Tidaholm) har telefonkontakt tagits med partiet för att bekräfta att det verkligen är ett officiellt dokument som kan betraktas som ett valmanifest.

3.5 Metod och definitioner

En kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys av samtliga 60 kommunala valmanifest har genomförts för att identifiera vallöften. De kommunala valmanifesten har analyserats av uppsatsförfattaren. Gällande nationella nivån har uppsatsförfattaren fått ta del av vallöften från ett pågående forskningsprojekt vid namn *Att hålla ord*, finansierat av Vetenskapsrådet. Projektet drivs av Henrik Oscarsson, Elin Naurin och Nicklas Håkansson vid Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. I detta material var vallöften identifierade och kodade. Övrig kodning rörande den nationella nivån – såsom vallöftenas hårdhet och mjukhet, relation mellan löften avgivna av olika partier, kategorisering av policyområden etcetera – har genomförts av uppsatsförfattaren. De kommunala valmanifesten och övrigt material kommer att doneras till Valforskningsprogrammet vid Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.

Processen för att identifiera ett löfte beskrivs närmare nedan i samband med presentationen av löftesdefinitionen. Vidare beskrivs kategoriseringen av vallöften i olika policyområden, kodningen av vallöften som ligger utanför de kommunala partiernas kompetensområde, hur studien mäter olika partiers relaterade vallöften och hur studien bedömer de riktningshandlingar som föreslås vad gäller de relaterade vallöftena.

3.5.1 Definition av vallöfte

Vallöften skiljer sig mot andra politiska påståenden i det avseendet att de pekar på tydliga handlingar eller mål som kommer att adresseras under den kommande mandatperioden. I löftesstudier av valmanifest inleds innehållsanalysen i forskningsprocessen med att identifiera *potentiella* löften. Dessa potentiella löften särskiljs från *beskrivningar* av tidigare eller nuvarande tillstånd, *utvärderingar* och *kritik* av det föregående politiska styret och *generella retoriska uttalanden/påståenden* (Naurin 2009: 51).

När exempelvis Folkpartiet i Mellerud skriver att ”företagandet är grunden till vår välfärd” ses detta som ett generellt retoriskt uttalande/påstående. Det framgår inte att de ska göra någon speciell satsning för att öka andelen

företag i kommunen utan det enda som framgår är just det att de anser att företagande är en grund för välfärd.

När väl potentiella löften är identifierade krävs det att forskaren gör en bedömning huruvida löftet ifråga når status som ett *faktiskt* löfte.

Ett potentiellt löfte blir ett faktiskt löfte om påståendet ifråga beskriver *vilka handlingar* som ska göras eller *vilka mål* det ska strävas mot. Detta är ett slags krav för att löftet ifråga skall ses som testbart. Den mest använda löftesdefinitionen som innehåller ett testbarhetskriterium är stipulerat av den amerikanska forskaren Terry Royed. I sin löftesstudie av USA och Storbritannien definierar hon ett vallöfte som "ett åtagande att utföra en handling eller att åstadkomma ett resultat, där en objektiv bedömning kan göras huruvida handlingen genomförts eller inte, eller om resultatet har åstadkommit" (Royed 1996: 79).⁵

En potentiell löftesformulering kan vidare sägas bestå av två satsdelar. Den första satsdelen indikerar löftets "hårdhet" eller "mjukhet" medan den andra satsdelen indikerar löftets specificitet. Gällande den första aspekten bestäms detta av hur partiet *uttrycker* sitt stöd för exempelvis ett policyförslag. Används uttryck som "vi ska" eller "vi lovar att" i löftesformuleringen definieras detta som ett "hårt" löfte medan löftesformuleringar med uttryck som "vi borde" eller "vi stödjer" definieras som ett "mjukt" löfte. (Naurin 2009: 52)

Den andra satsdelen innehåller partiernas åtagande, och det är denna del i löftesformuleringen som är testbart. Denna del ska, som sagt, innehålla en specifikation om *vad för handling* som ska göras eller *vilka mål* som det ska strävas om inom det policyåtagande som partierna lyft fram. (Naurin 2009: 52)

Samtliga löftesstudier inkluderar de "hårda" löfterna. Huruvida "mjuka" löften inkluderas beror på normativa och praktiska orsaker gällande det politiska system som studeras. Flertalet forskare hävdar att i parlamentariska system eller semi-presidentiella system där koalitionsregeringar eller minoritetsregeringar är normen är det viktigt att inkludera "mjuka" påståenden i löftesdefinitionen. Detta eftersom partierna i dessa system påverkas av det faktum att de vet att de inte kan nå egen majoritet – ett faktum som påverkar partiernas löftesformuleringar. Exempelvis byts hårda termer som "vi ska" ofta ut mot det mjukare "vi strävar mot" (Thomson 1999: 81-82). I denna studie inkluderas både hårda och mjuka löften för att jämförelser med tidigare forskning skall kunna vara möjlig.

Gällande löftesdefinitionen använder denna studie samma definition som presenterats ovan och det är samma definition som de flitigt citerade forskarna Royed, Thomson och Naurin använder sig av.

Genom att använda samma löftesdefinition som tidigare forskare hoppas denna studie att bygga på den vetenskapliga kumulativitet inom forskningsområdet. Vidare, eftersom de kommunalt givna vallöfterna skall

---

⁵ Definitionen på engelska: "a commitment to carry out some action or produce some outcome, where an objective estimation can be made as to whether or not the action was indeed taken or the outcome produced". (Royed 1996:79)

relateras till projektet *Att hålla ord* och dess nationella studier kring vallöften är det vidare viktigt att använda samma löftesdefinition som det aktuella projektet använder sig av.

Genom denna kodning av vallöften kommer jag ge ett svar på hur många vallöften de kommunala partierna avger och därmed om grundförutsättningen för väljarna att finna en åsiktsöverensstämmelse med partierna finns.

Ett reliabilitetstest har genomförts på ett urval av den kommunala vallöftesmängden. Elin Naurin gick igenom vart tionde av de 839 *potentiella* vallöften som identifierats från sju valmanifest inom Göteborgs kommun. Hon bedömde huruvida ett potentiellt löfte skulle nå status som ett *konkret* löfte. I jämförelse med uppsatsförfattarens bedömning uppnåddes en 93-procentig överensstämmelse och detta anses vara en hög reliabilitetsnivå.⁶ Detta tyder på att kodningen är reliabel och därmed går att jämföra med tidigare forskning.

3.5.2 Kategorisering av vallöften

När väl ett vallöfte identifierats har det kategoriserats inom det policyområde vallöftet handlar om. Detta förfaringsätt görs av alla löftesforskare, men med olika kategorischeman. Denna studie lät empirin visa vägen – det vill säga att kategorierna utvecklades allt eftersom analysen av valmanifesten fortgick.

Genom denna kategorisering kommer det att framgå huruvida kommunala partier avger löften inom policyområden som anses vara av viktig samhälllig betydelse och om de avger löften inom de områden som kommunerna har sitt huvudsakliga ansvar att förvalta.

De kategorier som de identifierade vallöften placerades in inom är följande:

Arbetsmarknadsåtgärder/arbetsfrågor/jobbpolitik – ARB

Denna kategori inkluderar vallöften som berör exempelvis arbetslöshet, personalpolitik inom kommunal förvaltning, jämställdhet på arbetsmarknaden, arbetstidsregleringar etcetera.

Demokratifrågor/kommunalt ägande – DEM

Inom denna kategori ingår vallöften som berör exempelvis den kommunala organisationsstrukturen såsom antal nämnder, beslutsförfaranden inom kommunfullmäktige, lokala folkomröstningar, inrättande av ungdomsfullmäktige och kommunalt ägande i form av exempelvis allmännyttiga bostäder och bolag.

Fritid- och kultur/turism – FKR

Vallöften som berör exempelvis stöd till idrotts- och kulturföreningar, museer, bibliotek, teater, byggnation av sporthallar och satsningar på turism har placerats inom denna kategori.

---

⁶ Tumregeln är att en reliabilitetsnivå på över 90 procent nästan alltid är acceptabel när det kommer till innehållsanalyser (Naurin 2009: 195).

Ekonomi/skatter/avgifter – EKI

Denna kategori inkluderar vallöften som handlar om kommunalskatten, avgifter för samhällsservice (såsom sophantering), budgetfrågor inom kommunen etcetera.

Infrastruktur – INF

I denna kategori ingår löften som berör infrastruktursatsningar i form av nybyggnationer av exempelvis vägar, järnvägar och cykelleder men även löften som berör underhåll av dessa. Vidare har i denna kategori inkluderats löften om nybyggnation av bostäder, stadsplanering, el- och vattennätet etcetera.

Kollektivtrafik – KOL

Inkluderat här är vallöften som handlar om taxor för resor med kollektivtrafiken, resrutter, fler avgångar etcetera.

Miljö – MIL

I denna kategori ingår löften som berör naturområden, miljöstationer, ekologisk mat, miljösatningar inom kommunen på exempelvis vindkraftverk etcetera.

Migration/integrationsfrågor – MIG

Vallöften som handlar om projekt riktade mot invandrargrupper, integrationspolicys, flyktingmottagning etcetera.

Rättssäkerhet/trygghet – RÄT

Denna kategori inkluderar löften som berör diskrimineringsåtgärder, trygghet i den offentliga miljön, polisväsendet etcetera.

Näringslivsfrågor – NÄR

Inkluderat här är löften som berör kommunens samarbete med näringslivet, näringslivsfrågor i allmänhet, företagsmiljöer inom kommunen etcetera.

Social välfärd – SOC

Inom denna kategori inkluderas löften som handlar om barnomsorg, äldreomsorg, vård av funktionshindrade, anställningar inom de olika omsorgsverksamheterna etcetera.

Utbildning – UTB

Vallöften som berör grund- och gymnasieskolan, vuxenutbildning, anställning av personal inom dessa sektorer, arbetsmiljöförhållanden inom skolan, skolbibliotek etcetera har placerats inom denna kategori.

För den nationella nivån tillkommer tre kategorier:

EU-frågor – EU.

I denna kategori ingår policyfrågor som på ett eller annat vis berör den Europeiska unionen, som exempelvis krav på utträde, partiernas syn på EU-fördraget, Sveriges roll i EU etcetera.

Utrikespolitik – UTR.

I denna kategori ingår policyfrågor som Sveriges militära närvaro utanför landet, synen på medlemskap i NATO, samarbete med andra internationella organisationer etcetera.

Övriga frågor – ÖVR.

Ett fåtal policyfrågor har inte gått att kategorisera inom någon av de ovan presenterade policyområdena – de har då placerats in i denna kategori.

3.5.3 Vallöften utanför den kommunala "kompetenskatalogen"

Som framgick av genomgången av den kommunala kontexten har inte kommuner möjlighet att besluta om allt. Och under analysen av valmanifesten har det framkommit att kommunala partier ibland går utanför sin "kompetenskatalog"⁷ när de avger vallöften. I vissa fall lovas nämligen om exempelvis avskaffandet av vissa skatter, vilket kommunfullmäktigen runt om i landet inte har möjlighet att avskaffa. Dessa vallöften har kategoriserats inom de kategorier de tillhör ovan och har räknats in som ett vallöfte i studien – men belyses i ett eget avsnitt i resultatdelen.

Ett vallöfte har kategoriserats som ett "icke kompetenslöfte" när ett parti i sitt valmanifest ger sken av att de kan besluta om något de egentligen inte kan fatta beslut om. Skriver ett parti exempelvis "betygs införs från och med årskurs sex" kan detta tolkas som att partiet i fråga har möjlighet att införa detta via beslut i kommunfullmäktige, men denna befogenhet finns inte.

Det är mycket möjligt att partier inte reflekterar över hur läsaren av valmanifestet tolkar ordens innebörd. Men när ett parti använder sig av en formulering som ovan ger partierna ett sken av att de faktiskt kan hålla detta vallöfte på egen hand. Visserligen kan partier hävda att väljarna är medvetna om att Sverige är ett flernivåsystem med olika beslutsbefogenheter på de olika nivåerna och att de genom formuleringen förmedlade vad partiet på nationell nivå vill göra. Det är dock inte alls säkert att samtliga väljare är så väl informerade om det svenska flernivåsystemet.

Normalt sett görs inte denna bedömning i vallöftesstudier, men jag anser att det är viktigt att göra denna analys när mandatmodellen appliceras på den lägsta nivån i ett flernivåsystem.

Det förekommer dock att partier skriver att "de ska arbeta för" att något införs (som de inte själva kan besluta om) och i sådana fall ses det som ett vanligt löfte. Partierna kan då tänkas på olika sätt försöka påverka sitt moderparti (till exempel via motioner på kongressen) att anta detta som ett mål för partiet på riksnivå eller föra lobbying gentemot andra aktörer. I sådana fall går det göra en objektiv bedömning huruvida partiet hållit sitt vallöfte om att "arbeta för" att införa något.

---

⁷ Notera att det formellt sett inte finns någon kompetenskatalog inskriven i den svenska grundlagen. Vad som menas i denna kontext är att det handlar om beslut i policyfrågor som kommunfullmäktige inte har mandat att fatta beslut om.

Om partier lovar om något de egentligen inte kan hålla på egen hand kan detta ses som att väljarna får en felaktig information om partiernas framtida politik. Åsiktsöverensställelsen väljaren finner med partiet kan sägas vara skenbar.

3.5.5 Mätning av löftens relation till varandra samt konsensus eller oenighet

Genom att mäta huruvida partier avger vallöften som är relaterade eller inte relaterade till varandra framgår det om partier "talar förbi" varandra eller inte med sina vallöften. Om partier talar om helt och hållet samma policyfrågor kan detta ses som att de inte erbjuder väljarna ett reellt val när det kommer till att finna åsiktsöverensstämmelse med ett parti. Om en stor andel av vallöften är relaterade kan det vidare ses som att vallöften spelar en liten roll i partikonkurrensen mellan partierna.

Kodningen av huruvida partierna utfärdar vallöften om olika saker – inom olika policyfrågor – har skett genom att *varje* löfte för respektive parti har jämförts med de övriga partiernas löften. Denna procedur är väldigt arbetsintensiv. Varje löfte som avgavs av exempelvis Vänsterpartiet i Göteborg (164 vallöften) har jämförts med övriga 516 vallöften avgivna av de övriga partierna i kommunen. En procedur som upprepades för varje parti inom *respektive kommun* samt för varje parti inom den nationella kontexten.

Att de identifierade vallöften var kategoriserade i olika policyområden underlättade denna analys, men det är viktigt att framhålla att det är skillnad på att avge ett vallöfte inom samma policykategori och att lova något inom samma policyfråga. Det är när partier berör samma policyfråga som vallöften har kodats som relaterade till varandra. Det är dock sällan partierna använder sig av exakt samma ordval och då har en tolkning skett huruvida de verkligen berör samma policyfråga.

När väl relaterade och icke relaterade vallöften kodats har en bedömning skett av vilken form av riktning som ett relaterat vallöfte har. Vill partierna exempelvis sänka eller höja kommunalskatten eller vill de behålla samma skattesats? Vill exempelvis partierna införa ett ungdomsfullmäktige eller anser de att det ska avskaffas eller lovar de att ungdomsfullmäktige i deras kommun ska behållas i den form det nu har? Ett vallöfte kan således ha tre riktningar: åt ett eller vardera hållet – som höja och sänka skatten – eller status quo.

Genom att göra denna bedömning går det att avgöra huruvida partierna står i konsensus gällande de relaterade löften eller är om de är oeniga. Anger partierna samma riktning inom vallöftet ses det som ett konsensuslöfte. Ett enkelt exempel på ett oenighetslöfte är att en aktör föreslår en förändring inom en policyfråga medan en annan aktör föreslår status quo i den aktuella frågan.

Även om partier avger en stor andel relaterade vallöften finns det fortfarande en möjlighet att partierna är oeniga på ett eller annat vis vad gäller handlingsförslag inom den aktuella policyfrågan. På detta vis uppstår ändå en

skillnad mellan partiernas vallöften – trots att de lovar något inom samma policyfråga.

4. Resultat

I detta avsnitt presenteras studiens resultat. Inledningsvis ges en kortfattad beskrivning av de kommunala valmanifestens form och omfattning.

4.1 Om valmanifesten

I samtliga tio kommuner som ingår i studien fanns samtliga sju riksdagspartier representerade i kommunfullmäktige – antingen under den föregående mandatperioden 2002-2006 och/eller den efterföljande mandatperioden 2006-2010. Detta innebär att om samtliga partier hade producerat ett partispecifikt valmanifest inför valet 2006 och samtliga hade kunnat samlas in för denna studie hade 70 valmanifest ingått i studien. Nu är det dock inte så. Av tabell 2 nedan framgår det att totalt 58 partispecifika valmanifest har identifierats plus två alliansmanifest. Gällande den nationella nivån ingår sex partispecifika valmanifest samt ett alliansmanifest i studien.

Tabell 2. Studiens valmanifest

Kommun	Parti – antal ord per manifest							
	V	S	Mp	C	Fp	Kd	M	Allians
Göteborg (1)	10 334	6 150*	11 763	9 314	1 044	700*	**	2 396
Borås (2)	4 366	8 650	3 678	5 110*	2 957	10 998	2 450	**
Trollhättan (3)	553	4 164	760*	2 248	**	3 793	470*	**
Skövde (3)	**	1 120*	65	1 363	3 908	10 402	2 471	**
Lidköping (4)	2 900*	1 199	**	2 347	1 150*	680*	560*	**
Härreda (4)	1 150*	1 353	950*	672	5 110*	**	623	790
Åmål (5)	501	640	**	2 507	**	221	**	**
Tidaholm (5)	168*	2 691	**	291	**	266	539	**
Hjo (6)	**	382	279	419	714	304	760*	**
Mellerud (6)	470*	160*	**	2 034	1 100*	190	124	**
Nationella nivån	3 541	4 950*	1 841	4 389	7 788	2 121	**	11 045

Tabellkommentar: Av tabellen framgår vilka partiets valmanifest som ingår i studien, antal ord per valmanifest och vilka valmanifest som inte gått att få tag i av någon anledning (se nedan). Inom parentes: kommungruppsstillhörighet.

Förkortningar: V=Vänsterpartiet; S=Socialdemokraterna; Mp=Miljöpartiet; M=Moderaterna; Fp=Folkpartiet; Kd=Kristdemokraterna; C=Centerpartiet.

* = ungefärligt antal ord i partiets valmanifest. Förklaring: Ett tjugo tal av valmanifesten kom in i pappersformat och någon automatisk ordräkning i ordbehandlingsprogram har därmed inte gått att genomföra. De kortare valmanifesten i pappersformat har ordräknats för hand, medan ett genomsnitt antal ord per sida har räknats ut för varje av de längre valmanifesten. Genomsnittet har sedan multiplicerats med andelen hel- och/eller halvsidor i valmanifesten. Detsamma gäller för ett fåtal digitala manifest, som av en eller annan anledning inte har gått att räkna digitalt.

** = bortfall av valmanifest. Förklaring till bortfall: Moderaterna, Göteborg: Skapade inget eget valmanifest. Folkpartiet, Trollhättan: Ingen partirepresentant ville prata med mig i telefon eller svara på mejl. Vänsterpartiet, Skövde: Skapade inget valmanifest för det aktuella valet. Använde sig istället av 2002 års valmanifest. Miljöpartiet, Lidköping: Inget valmanifest kvar att tillgå. Kristdemokraterna, Härreda: Inget valmanifest kvar att tillgå (ingick dock i Allians för Härreda). Miljöpartiet, Åmål: Skapade inget eget valmanifest inför valet. Använde sig istället av Miljöpartiets regionvalmanifest. Folkpartiet, Åmål: Skapade inget eget valmanifest för det aktuella valet. Använde sig istället av 2002 års valmanifest. Moderaterna, Åmål: Inget valmanifest kvar att tillgå. Miljöpartiet, Tidaholm: Inget valmanifest kvar att tillgå. Folkpartiet, Tidaholm: Inget valmanifest kvar att tillgå. Vänsterpartiet, Hjo: Inget valmanifest kvar att tillgå. Miljöpartiet,

Mellerud: Inget valmanifest kvar att tillgå. Moderaterna, nationellt: Skapade inget valmanifest. Endast i kommunerna Göteborg och Härryda samt på riksnivå fanns ett gemensamt alliansmanifest.

I fyra fall skapades inget valmanifest inför valet 2006. Partierna det handlar om är Moderaterna i Göteborg, Vänsterpartiet i Skövde, Miljöpartiet i Åmål och Folkpartiet i Åmål⁸. Göteborgsmoderaterna ingick dock i Allians för Göteborg och valmanifestet för detta samarbete ingår i studien. De tre övriga partierna valde den något udda metoden att antingen använda sig av ett valmanifest ägnat för regionvalet (Miljöpartiet i Åmål) eller ett valmanifest från 2002 års val vid kampanjen inför valet 2006.

Den främsta anledningen till att manifest inte gått att samla in från vissa partier är att valmanifesten från de aktuella partierna inte har arkiverats – något exemplar från partiernas valmanifest från valkampanjen år 2006 finns således över huvud taget inte kvar. Ett valmanifest skapades för mandatperioden, men finns inte längre att tillgå. Detta var fallet för åtta lokala partier (se i tabellen ovan).

Likväl, 66 av 70 partier skapade (åtta av dem ingår dock som sagt inte i studien) ett eget valmanifest inför valet 2006 – 94 procent av studiens kommuner presenterade således sin politik för sina väljare i ett valmanifest inför valdagen. Dock är det noterbart att närmare var tionde parti inte arkiverar sina valmanifest för framtiden. Detta säger något om det värde de aktuella partierna sätter på det valmanifest de gick på val på. Det verkar inte vara ett dokument partierna återvänder till för att reflektera över vad de åstadkommit under mandatperioden i jämförelse med vad de lovade. Å andra sidan går det vända på det – nio av tio partier sparar sitt valmanifest från det föregående valet.

Noterbart är att valmanifest på kommunal nivå kommer i olika form och i olika längd. I många fall är manifesten mer omfattande på lokal nivå än vad de är på nationell nivå. Miljöpartiet i Göteborg hade exempelvis ett manifest på närmare 12 000 ord medan moderpartiet på nationell nivå hade ett manifest på knappt 2 000 ord. Även Vänsterpartiet och Centerpartiet i Göteborg producerade omfattande manifest – dessa låg på drygt 10 000 respektive 9 000 ord. För Vänsterpartiets del var detta nästan tre gånger så omfattande som moderpartiet på nationell nivå medan Centerpartiets manifest var drygt dubbelt så omfattande som Centerpartiets nationella manifest.

Det minst omfattande uppgick till blott 65 ord och skapades av Miljöpartiet i kommunen Skövde.

4.2 Antalet vallöften

Att partier över huvud taget avger vallöften är en grundförutsättning för att väljarna skall kunna finna sin åsiktsöverensstämmelse med ett parti genom vallöften. I denna del av presenteras studiens resultat angående antalet vallöften.

---

⁸ Förklaringarna till varför inga egna valmanifest skapades inom dessa partier är olika. Moderaterna i Göteborg ansåg att det räckte med Alliansmanifestet, medan Folkpartiet i Åmål angav som anledning att partiet drogs av interna problem. Representanter från både Vänsterpartiet i Skövde och Miljöpartiet i Åmål framhöll att partiet på orten hade få aktiva medlemmar och tid till att skapa ett eget valmanifest inte fanns vid tillfället.

4.2.1 Per kommungrupp och riksdagsnivå

Totalt har 2308 vallöften identifierats i de 60 valmanifest som har studerats, vilket innebär att genomsnittet per manifest är 38 löften. Tabell 3 nedan visar dock att sett till de olika kommungrupperna förekommer en variation – ju större kommun desto fler löften per manifest.

I Göteborg – studiens största kommun sett till antalet invånare med cirka 480 000 invånare – avgavs i snitt 97 löften per manifest (sju manifest).⁹ Skillnaden mot den näst största kommunen i studien – Borås – är dock inte stor. I Borås gavs i genomsnitt 82 löften (sju manifest).

Däremot är skillnaderna tämligen stora mellan dessa två större kommuner och övriga kommungrupper, där som bekant två kommuner ingår i varje gruppering. I kommungrupp 3 – kommuner med mellan 40 000 till 80 000 invånare – ligger genomsnittet på 45 löften (tolv manifest).

Tabell 3. Antalet vallöften – per kommungrupp och riksdagsnivå

	Kommungrupp						Totalt kommuner	Riksdagspartierna
	1	2	3	4	5	6		
Antal vallöften	680	571	542	298	114	103	2308	819
Medelvärde	97 (7)	82 (7)	45 (12)	23 (13)	13 (9)	9 (12)	38 (60)	117 (7)
Antal vallöften, allians exkl.	630			279			2239	621
Medelvärde, allians exkl.	105 (6)			23 (12)			39 (58)	104 (6)

Tabellkommentar: Tabellen visar antalet vallöften per kommungrupp och riksdag samt medelvärde per kommungrupp och riksdag. Inom parentes: antal valmanifest. I kommungrupp 1 återfinns kommunen Göteborg. I kommungrupp 2: Borås. I kommungrupp 3: Skövde, Trollhättan. I kommungrupp 4: Lidköping, Härryda. I kommungrupp 5: Åmål, Tidaholm. I kommungrupp 6: Hjo, Mellerud.

I kommunerna Trollhättan och Skövde – med cirka 50 000 invånare vardera – ger de lokala partierna således i princip hälften så många löften som de lokala partierna i Borås, som sett till invånare är nästan dubbelt så stor. I jämförelse med Göteborg gav partierna i kommungrupp 3 närmare 55 procent färre löften än studiens största kommun.

Någon större skillnad mellan de två kommunerna i denna grupp förekommer inte. I Trollhättan avgavs i snitt 43 vallöften (sex manifest) medan det i Skövde avgavs 48 vallöften (sex manifest) inför valet 2006.

Det förekommer en lika stor skillnad mellan kommungrupp 3 och kommungrupp 4. I den fjärde kommungruppen – bestående av kommuner med ett invånarantal mellan 20 000-40 000 invånare – avgavs i snitt 23 vallöften per manifest (13 manifest). Kommunerna i den tredje gruppen ger således närmare dubbelt så många löften som kommunerna i grupp 4 – som i detta fall bestod av Lidköping (drygt 37 000 invånare) och Härryda (drygt 32 000 invånare). I Lidköping gav de lokala partierna 25 vallöften i genomsnitt (sex manifest) medan snittet i Härryda låg på 21 löften (sju manifest).

⁹ Om alliansmanifestet i Göteborg exkluderas höjs medelvärdet till 105 vallöften per manifest (sex manifest).

Skillnaderna mellan kommungrupp 4 och kommungrupp 5 (10 000-20 000 invånare) är även den i princip lika stor som den mellan den tredje och fjärde kommungruppen. I kommungrupp 5 avgavs i snitt 13 vallöften per manifest (nio manifest), vilket är 44 procent färre löften i genomsnitt än kommungrupp 4. I Tidaholm (12 500 invånare) gav de lokala partierna tio löften i genomsnitt (fem manifest) och i Åmål (12 700 invånare) hamnade genomsnittet på 16 löften (fyra manifest).

Skillnaderna mellan de två minst kommungrupperna är inte lika stor som tidigare noterats mellan de övriga kommungrupperna, men en skillnad föreligger. I kommungrupp 6 – färre än 10 000 invånare – gavs i snitt nio löften per manifest (tolv manifest), vilket är 31 procent färre avgivna löften än i kommungrupp 5. Ingen skillnad alls förelåg mellan kommunerna i denna grupp.

Vid en jämförelse med den nationella nivån vid valet 2006 framkommer det att partierna på riksdagsnivå i genomsnitt avger fler löften än vad partier på lokal nivå ger. I valmanifesten för riksdagspartierna – alliansmanifestet inräknat – har totalt 819 vallöften identifierats. Detta ger ett genomsnitt på 117 vallöften per manifest – vilket är 20 fler än vad som identifierades för valmanifesten i Göteborg¹⁰.

Det är svårt att avgöra huruvida de svenska nationella partierna och kommunala partierna avger många eller få vallöften ur ett internationellt perspektiv. Som framgick i avsnittet Tidigare forskning har inte alla tidigare vallöftesstudier exakt samma definition på vallöften och även fast forskarna har samma definition inkluderar inte alla forskare resultatlöften.

En jämförelse med studien av USA och Storbritannien utförd av Terry Royed är dock möjlig.

Royed visar i sin studie att genomsnittet per parti (två partier) i USA över två mandatperioder (valet 1980 och valet 1984) låg på 156 vallöften medan det i Storbritannien (två partier) över två mandatperioder (1979 och 1983) låg på 153 vallöften per parti (Royed 1996). De svenska partierna utfärdar således en lägre andel vallöften än partierna i USA och Storbritannien.

Att riksdagspartierna avger fler vallöften torde inte vara anmärkningsvärt. För det första har den nationella nivån fler arbetsuppgifter än den kommunala nivån och därmed har de nationella partierna fler områden att utfärda vallöften inom. Denna förklaring gäller troligtvis även för de olika kommungrupperna. Ju större kommun – desto fler och mer omfattande områden att utfärda vallöften inom. De allra flesta verksamheterna – såsom exempelvis äldreomsorg, barnomsorg, skola, kollektivtrafik, infrastruktursatsningar – är mer omfattande i de större kommunerna.

---

10 Intressant att notera är att om alliansmanifesten för den nationella nivån och för Göteborg exkluderas (Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna representeras ju annars ”dubbelt”) avges det fler vallöften inom Göteborgs kommun än på den nationella nivån – 630 vallöften för Göteborg och 621 vallöften för riksdagspartierna (medelvärde: 105 vallöften respektive 104).

En annan förklaring kan vara att det råder mer konflikt mellan partierna på nationell nivå och i de större kommungrupperna i jämförelse med de mindre. Vallöften antas ju ha en roll i partikonkurrensen mellan partier.

Som redan påpekats ökar konflikter mellan partier med växande kommunstorlek, liksom partikonkurrensen i de allmänna valen (Johansson et al 2007: 82). Likaså upplever kommunfullmäktigeledamöterna att den partipolitiska konfliktnivån är högre i större kommuner (Gilljam et al. 2010: 92). Flertalet större kommuner uppvisar även en hög grad av oenighet i kommunalpolitiska frågor (Gilljam et al. 2010: 88).

Gällande upplevd partipolitisk konfliktnivå för studiens aktuella kommuner uppvisar exempelvis kommunerna Göteborg och Borås ett medelvärde på 5,9 och 6,0 på den elvagrada skalan som mäter fenomenet (0-10). Ju högre medelvärde – desto större upplevd partipolitisk konflikt upplever kommunfullmäktigeledamöterna. I övriga åtta kommuner upplever kommunfullmäktigeledamöterna på en aggregerad nivå att det politiska arbetet i kommunen snarare präglas av samförstånd, då medelvärdeintervallet för dessa kommuner ligger på 2,9-4,1 (Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen 2008).

Dessa båda faktorer – mer omfattande verksamhet och högre upplevd konflikt mellan partier – kan tänkas påverka benägenheten att avge fler löften i större kommuner och på nationell nivå.

4.2.2 Antalet vallöften per parti – kommunala partier och riksdagspartier

Vid en analys av andelen givna löften *per parti*, oavsett kommungruppsstillhörighet, framkommer huvudsakligen via tabell 4 att Miljöpartiet avger flest löften i snitt per manifest, att Moderaterna skiljer sig kraftigt från de övriga och att enstaka lokala partier i flertalet fall avger fler löften än vad deras moderparti gör på nationell nivå.

Tabell 4. Antalet vallöften per parti – kommunala partier och riksdagspartier

	Parti							Allians
	V	S	Mp	C	Fp	Kd	M	
Kommunpartier, antal vallöften totalt.	361	447	300	423	306	271	131	69
Kommunpartier, medelvärde.	42 (8)	45 (10)	50 (6)	43 (10)	38 (8)	34 (8)	16 (8)	35
Riksdagspartierna, antal vallöften totalt	104	103	117	74	163	60	-	198

Tabellkommentar: Tabellen visar antalet vallöften per parti och medelvärde per parti för kommunpartier samt det totala antalet vallöften för respektive riksdagsparti. Inom parentes: antalet valmanifest.

Miljöpartiet är det mest ”givmilda” partiet vad gäller andelen avgivna löften. I snitt avger lokala Miljöpartier 50 vallöften (sex manifest). Det ska dock noteras att variationen mellan Miljöpartierna är stor och att snittet kraftigt dras upp av Miljöpartierna i Göteborg och Borås, som gav 160 respektive 100 löften, samt att endast sex manifest från Miljöpartiet ingår i studien. Göteborgsnoteringen på 160 vallöften är faktiskt 43 fler löften än vad Miljöpartiet riks avgav vid valet 2006.

I de övriga fyra kommunerna där ett manifest från Miljöpartiet analyserats noterades inget av dessa partier för mer än tjugo löften och Miljöpartiet i Skövde gav exempelvis blott fyra löften.

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna samt Centerpartiet noteras för ungefär samma medelvärde (medelvärden på 45-45-42).

Även för dessa partier förekommer det dock att vissa partier avger en hög andel av löfterna. Vänsterpartiet i Göteborg är exempelvis det parti som avgivit allra flest löften för samtliga partier (alliansmanifest exkluderade) som ingår i studien med sina 164 löften – riksdagsnivån inräknad.

Inom Socialdemokratin noterades Borås Socialdemokrater för högsta noteringen via 116 vallöften. Detta är 13 fler än vad partiet avgav på riksdagsnivån vid samma tidpunkt.

Även inom Centerpartiet står ett lokalt parti för toppnoteringen – nämligen Centerpartiet i Borås med 156 vallöften. Partiet på riksdagsnivå avgav 74 vallöften, samma notering som Centerpartiet i Göteborg.

För samtliga fyra borgerliga partier på riksdagsnivå ska det dock till deras ”försvar” påpekas att de även lämnade ett alliansmanifest, som noterades för 198 vallöften. Detta är den högsta noteringen gällande ett enskilt manifest i hela studien.

Kristdemokraterna uppnår ett snitt på 34 vallöften per manifest och för partiet återfinns det mest löftesgivande partiet i Skövde, som lämnade 115 vallöften år 2006. Detta är nästan dubbelt så många som moderpartiet avgav (60 löften) och närmare 100 fler löften än vad Kristdemokraterna i Göteborg avgav (tjugo löften).

Folkpartiets medelvärde blev 34 avgivna vallöften. Den högsta noteringen stod Folkpartiet i Borås för med 79 vallöften – två fler än dess systerparti i Skövde.

Folkpartiet är det enda vars moderparti på riksdagsnivå avgav flest vallöften. Rikspartiet avgav hela 163 vallöften – toppnoteringen per parti inom riksdagen, om vi bortser från alliansmanifestet.

Moderaterna skiljer sig från de övriga partierna. De övriga sex partierna låg på en differensavvikelse på 16 vallöften vad gäller medelvärdet (Miljöpartiet med högsta medelvärdet på 50 och Kristdemokraterna lägst på 34) – men Moderaterna avgav 16 löften i snitt per manifest. Möjligtvis hade snittet dragits upp något om Moderaterna i Göteborg valt att presentera ett eget valmanifest, men partiet nöjde sig med ett alliansmanifest. Detsamma gäller för Moderaterna på nationell nivå, och därför är någon jämförelse mellan moderpartiet och de lokala partierna inte möjlig. Möjligtvis har detta haft en effekt på Moderaternas kommunala partier. Vid valet år 2006 såg Moderaterna på riksnivå alliansmanifestet som sitt valmanifest nationell och detta kan ha haft en påverkan på de kommunala moderata partierna att skapa egna valmanifest. Det kan tänkas vara så att kommunala partier till viss del utgår från moderpartiets nationella valmanifest när lokalavdelningarna skapar sina lokala valmanifest.

Två lokala alliansmanifest (Göteborg och Härryda) ingår i studien och deras medelvärde stannade på 34 vallöften. På nationell nivå var som bekant alliansen mest givmilt av samtliga med sina 198 vallöften.

De resultat som presenterats i detta avsnitt visar att det går – i likhet med vad den tidigare forskningen visat på nationell nivå – att identifiera vallöften i de kommunala valmanifesten. Det har framkommit att partierna på riksdagsnivå i genomsnitt avger fler vallöften än vad de kommunala partierna gör, och att partierna i de större kommunerna avger fler vallöften i snitt än vad partier gör i de mindre kommunerna. På en aggregerad partinivå framkom det att Moderaterna i snitt avger klart färre antal vallöften än övriga partier, medan det mellan de övriga partierna fanns en viss skillnad vad gäller antalet vallöften i genomsnitt.

Att partierna faktiskt avger vallöften innebär att partierna lever upp till det krav som ställs på dem i mandatmodellen – att presentera sin politik för väljarna i form av vallöften. För väljarna innebär detta att det finns en möjlighet för dem att finna sin åsiktsöverensstämmelse med partier via valmanifest och dess vallöften även på kommunal nivå. Det finns så att säga en reell möjlighet för väljarna att göra ett val mellan partierna, även fast andelen vallöften att basera sitt val som sagt varierar dels mellan storlek på kommunen och dels på vilket parti det gäller.

4.3 Vallöftenas substantiella innehåll

Att kommunala partier avger en varierande andel mängd av vallöften i sina valmanifest säger dock inget om kvaliteten på de vallöften som avges. Frågan är om partierna utfärdar vallöften inom ämnesområden som kan anses vara av samhälls- eller viktig betydelse och om de utfärdar vallöften inom sitt kompetensområde.

4.3.1 Substantiellt innehåll – per kommungrupp och riksdagspartier

På en aggregerad nivå för varje kommungrupp framgår det av tabell 5 nedan att partierna inom respektive kommungrupper fokuserar sina vallöften inom det sociala välfärdsområdet, även fast infrastruktur inom Göteborgs kommun är ett lika populärt policyområde att avge vallöften inom.

Social välfärd är det enda policyområdet som erhåller mer än tjugo procent av löftena inom *samtliga* kommungrupper. Av de övriga policyområdena är det endast infrastruktur som erhåller mer än tio procent av löftena i *samtliga* kommungrupper. I fem av sex kommungrupper tilldelas dock policyområdena utbildning och Fritid- och Kultur/turism över tio procent av vallöftena.

Dessa aggregerade resultat per kommungrupp visar att de kommunala partierna fokuserar sina vallöften inom områden som de har av uppdrag av staten att utföra, såsom exempelvis social välfärd med barnomsorg och äldreomsorg och områden som utbildning. Detta är verksamheter som i princip varje medborgare i kommuner någon gång i livsskedet kommer i kontakt med och dessa områden kan därmed anses vara av viktig samhälls- eller betydelse. Detsamma gäller för policyområdet infrastruktur. Kommuner har exempelvis till uppgift att handa stadsplanering (även fast större infrastruktursatsningar som exempelvis byggande av Västlänken i Göteborg är samfinansierat med regeringen), el- och vattennät etcetera. Detta är ett område som är viktigt för att ett samhälle skall fungera och viktigt för att medborgarna i respektive kommun skall kunna leva sitt liv.

Det fjärde området som erhöll en stor andel av vallöftena på en aggregerad nivå per kommungrupp var Fritid- och Kultur/turism. Detta är inte ett område som kommuner är skyldiga att tillgodose sina medborgare. Dock är detta ett område som i stort sett alla kommuner i landet har verksamheter inom eller på något vis stöttar. Kommunallagen stipulerar att kommuner får även ”ta hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar” (SOU 2007:11). Fritids- och kulturverksamheter samt turism kan nog utan vidare definieras som sådana angelägenheter.

På en nationell aggregerad nivå är social välfärd det enda policyområdet som erhåller mer än tjugo procent (23) av partiernas vallöften. I likhet med de kommunala partierna fokuseras således riksdagspartierna en stor andel av sin totala mängd av vallöften inom detta område. Det andra området som liknar den kommunala nivån är andelen löften inom utbildningsområdet (tolv procent).

I övrigt fokuserar riksdagspartierna sina vallöften på andra områden vad de kommunala partierna gör. Miljöområdet är med sina 14 procent det område som erhåller näst flest andel av vallöften från riksdagspartierna på en aggregerad nivå (vissa kommungrupper uppvisar dock en relativt hög andel vallöften inom miljöområdet). Därefter följer rättssäkerhetsområdet (elva procent) och arbetsmarknadsåtgärder/ arbetsfrågor/jobbpolitik (elva procent). Notera att för den nationella nivån finns två substantiella kategorier där endast dessa riksdagspartier fördelar sina löften i form av utrikespolitikområdet och EU-området (plus en kategori för Övrigt). Noterbart är att infrastruktursområdet erhåller en väldigt liten andel av vallöften av riksdagspartierna. På en aggregerad nivå får området endast två procent av löftena.

Resultaten per kommungrupp och per nationell nivå bekräftar därmed det som den tidigare vallöftesforskningen kommit fram till – att partier utfärdar vallöften inom områden som kan anses vara av viktig samhällelig betydelse (se Mansergh & Thomson 2007 för översikt).

Tabell 5. Fördelning över policyområden – per kommungrupp och riksdagspartierna

Kategoriområde – procent av avgivna löften

Grupp	Löft. Tot.	ARB	DEM	EKI	FKR	INF	KOL	MIL	MIG	NÄR	RÄT	SOC	UTB	EU	UTR	ÖVR
Riksdag (7 manifest)	819	11	1	7	2	2	0.5	14	2	7	11	23	12	3	4	0.5
Alla kommuner (60)	2308	6	8	3	12	14	3	9	1	4	3	24	13	0	0	0
Kommungrupp 1 (7)	680	9	5	6	10	20	4	8	1	1	3	20	14	0	0	0
Kommungrupp 2 (7)	571	5	10	2	12	16	3	8	4	1	3	23	13	0	0	0
Kommungrupp 3 (12)	542	6	8	3	14	10	3	12	2	3	1	23	14	0	0	0
Kommungrupp 4 (13)	298	5	6	3	15	14	8	8	0	3	1	22	15	0	0	0
Kommungrupp 5 (9)	114	6	13	1	8	13	1	6	0.5	11	8	27	6	0	0	0
Kommungrupp 6 (12)	103	6	8	3	10	14	0	12	0	4	3	28	12	0	0	0

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen procent varje policyområde tilldelats av den totala andelen vallöften inom respektive kommungrupp samt de nationella partierna. Halvfetade siffror indikerar att policyområdet tilldelats mer än tio procent av vallöftesmängden inom aktuell kontext.

4.3.2 Substantiellt innehåll per parti – kommunpartier och riksdagspartier

Vid en analys på en aggregerad partinivå går det att konstatera vilka policyområden som de kommunala partierna omhuldar allra mest och inte helt oväntat är just det sociala området de lokala partiernas ”favoritpolicyområde”. Som framgår av tabell 6 nedan lägger fyra av de sju partierna flest procent av sin totala andel av vallöften inom det sociala välfärdsområdet. De tre som bryter mönstret är Miljöpartiet, Centerpartiet och Folkpartiet. De två förstnämnda avger de flesta av sina vallöften inom miljöområdet medan Folkpartiet procentuellt sett avger sina största andel av vallöften inom fritid- och kulturområdet. Samtliga tre partier har dock det sociala området med inom deras ”interna topp tre”.

Tabell 6. Fördelning över policyområden – per parti på kommunnivå

	Kategoriområde – medelvärde i procent											
	ARB	DEM	EKI	FKR	INF	KOL	MIL	MIG	NÄR	RÄT	SOC	UTB
V (8)	13	11	1	14	5	2	1	0.5	2	7	27	17
S (10)	15	3	0.5	17	17	5	10	1	2	0.5	19	12
Mp (6)	2	18	0.5	9	8	3	30	2	4	3	12	10
C (10)	5	6	2	10	19	2	20	0.5	6	2	20	11
Fp (8)	3	5	6	23	14	4	3	2	2	2	22	15
Kd (8)	2	12	4	8	10	2	2	1	6	1	42	10
M (8)	0	5	6	8	21	4	2	0	12	6	22	15
Allians (2)	3	5	10	0	18	1	5	0	2	5	42	10
Alla partier (kommun)	6	8	3	12	14	3	9	1	4	3	24	13

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen procent av den totala andelen vallöften partier på en aggregerad nivå avlägger inom respektive policyområde. Halvfetade siffror indikerar att policyområdet tilldelats mer än tio procent av vallöftesmängden per aktuellt parti.

Infrastrukturområdet var som bekant det näst mest populära på aggregerad nivå, men på partinivå är det endast Socialdemokraterna och Moderaterna som har detta område som sitt andrapreferensområde. Både Miljöpartiet och Kristdemokraterna har exempelvis demokrati/kommunalt ägande som sitt ”andraområde”. För Vänsterpartiet är det utbildningsområdet som är andrarankat, medan det för Centerpartiet och för Folkpartiet det sociala området.

Utbildningsområdet är ”tredjehandsfavorit” för tre partier – nämligen Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna. För Vänsterpartiet och Socialdemokraterna är fritid- och kultur partiernas tredjehandsval, medan det för Centerpartiet är infrastrukturområdet och för Miljöpartiet det sociala området.

Sett till varje policyområde förärrar varje parti på aggregerad nivå varje policyområde med löften – förutom ett parti. Moderaterna ger nämligen inte ett enda löfte inom varken migrationsområdet eller på arbetsmarknadsområdet. På kommunal nivå verkar således inte den moderata sloganen ”det nya arbetarpartiet” fått fäste.

Några partispesifika resultat på kommunal nivå är intressanta att belysa, men först ska vi ta en titt på vilka policyområden partiernas moderparti utfärdar vallöften inom.

Tabell 7. Fördelning över policyområden – riksdagspartierna

Parti	Kategoriområde – procent av avgivna löften															
	Löft. Tot.	ARB	DEM	EKI	FKR	INF	KOL	MIL	MIG	NÄR	RÄT	SOC	UTB	EU	UTR	ÖVR
V	104	19	0	9	0	3	0	11	1	10	9	16	6	6	11	0
S	103	13	0	5	11	2	0	11	1	10	3	36	15	0	5	0
Mp	117	7	3	0	6	2	3	26	2	10	11	14	9	2	7	0
C	74	10	0	11	0	0	0	28	3	7	11	27	3	1	0	0
Fp	163	5	0	6	5	1	0	2	6	7	20	20	21	5	2	0
Kd	60	17	3	14	0	5	0	9	0	5	10	25	12	0	0	2
Allians	198	4	1	8	0	1	0	16	6	6	13	21	17	6	2	1

Tabellkommentar: Tabellen beskriver vilka policyområden respektive riksdagsparti avlägger vallöften inom. Siffrorna symboliserar andelen vallöften av respektive partis totala andel vallöften inom respektive policyområde. Halv fetade siffror indikerar att policyområdet tilldelats mer än tio procent av vallöftesmängden för aktuellt parti.

Som framgår av tabell 7 ovan är det sociala välfärdsområdet ett viktigt område för riksdagspartierna att avge vallöften inom. Området erhåller tjugo procent eller mer av fem av sju valmanifest (Alliansmanifestet inräknat). Endast Vänsterpartiet och Miljöpartiet tilldelar området färre än tjugo procent av sina löften. Socialdemokraterna är det parti som allra tydligast omhuldar det sociala välfärdsområdet med 36 procent av sina vallöften inom området. Även Kristdemokraterna avger den största andelen av sina vallöften inom det sociala välfärdsområdet med sina 25 procent.

För Vänsterpartiet är det arbetsmarknadsområdet som är partiets främsta policyområde med 19 procent medan Miljöpartiet – inte helt oväntat – avger sin största andel av vallöften inom miljöområdet med sina 26 procent. Miljöområdet är även ett ”förstapreferensområde” för Centerpartiet, som avger 28 procent av sina löften inom området. På riksnivå är således Centerpartiet det ”främsta” miljöpartiet – även fast skillnaden till Miljöpartiet är blott två procent. Att miljöområdet är ett viktigt område för riksdagspartierna över huvud taget framgår av det faktum att i fem av sju valmanifest erhåller området mer än tio procent av vallöften.

Folkpartiet har en intressant spridning av sina vallöften. Hela 61 procent av partiets vallöften fokuseras inom de tre områdena utbildning (21 procent), social välfärd (tjugo procent) och rättssäkerhet (tjugo procent). Inget annat område erhåller över tio procent av partiets vallöften.

På en aggregerad nivå för riksdagspartierna och för samtliga kommunala valmanifest framgick det ovan att partierna på de olika nivåerna till en viss del fokuserar sina valmanifest inom olika policyområden.

Denna bild bekräftas till stora delar vid en jämförelse mellan de enskilda rikspartierna och dess lokalpartier på kommunal nivå (aggregerad data). Av de fyra mest populära policyområden för respektive parti (ingen jämförelse är möjlig för Moderaterna) på en nationell nivå återfinns två av dessa inom respektive parti på kommunal nivå – men två policyområden är helt kommunspezifika. Som framgick av genomgången av resultaten ovan återgår det sociala välfärdsområdet samt utbildningsområdet bland samtliga kommunala partier liksom på nationell nivå bland partiernas ”topp-fyra-policyområden” – men samtidigt utfärdar kommunala partier en stor andel av sina vallöften inom områdena infrastruktur och fritid- och kultur/turism.

Att partierna på kommunal nivå till en relativt stor del fokuserar på andra policyfrågor än vad deras moderparti gör på nationell nivå visar på att det finns all anledning för väljarna att närstudera de kommunala valmanifesten och göra ett aktivt val även vid valet till kommunfullmäktige. Det går att finna olika åsiktsöverensstämmelser via vallöften på de båda nivåerna eftersom de kommunala partierna fokuserar på andra policyområden än vad de nationella partierna gör.

Allt fler väljare verkar dessutom göra ett olika val när det är dags för de allmänna valen i Sverige. Sedan införandet av samtidiga val för alla nivåer i Sverige 1970 har andelen röstdelare ökat. Vid de första gemensamma valen låg andelen röstdelare på sju procent (Johansson et al. 2001: 78-79) men vid valet år 2006 röstade närmare 25 procent på olika partier i de olika valen.

4.3.3 Vallöften utanför den kommunala ”kompetenskatalogen”

Av tabell 8 nedan framgår det huruvida de kommunala partierna avger vallöften som de inte har kompetens att fatta beslut om eller på annat vis genomföra. Totalt har 62 sådana vallöften identifierats – vilket är knappt tre procent av den totala andelen vallöften (2 308 vallöften) de kommunala partierna avgav i sina valmanifest inför valet år 2006. I 27 valmanifest av studiens totala 60 kommunala valmanifest identifierades ett eller fler ”icke kompetenslöften”.

Tabell 8. Andelen vallöften utanför den ”kommunala kompetenskatalogen”

Kommun	Parti							
	V	S	Mp	C	Fp	Kd	M	Allians
Göteborg	2 % (3)	3 % (3)	4 % (7)	3 % (4)	14 % (5)	10 % (2)	*	0 % (0)
Borås	0 % (0)	1 % (1)	2 % (2)	8 % (6)	1 % (1)	2 % (2)	5 % (2)	*
Skövde	*	2 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	3 % (2)	3 % (4)	0 % (0)	
Trollhättan	8 % (1)	0 % (0)	5 % (1)	6 % (3)	*	7 % (4)	0 % (0)	*
Härryda	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	*	0 % (0)	0 % (0)
Lidköping	0 % (0)	0 % (0)	*	3 % (1)	0 % (0)	11 % (2)	8 % (1)	*
Tidaholm	0 % (0)	0 % (0)	*	0 % (0)	*	13 % (1)	0 % (0)	*
Åmål	0 % (0)	0 % (0)	*	3 % (1)	*	14 % (1)	*	*
Hjo	*	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	13 % (1)	0 % (0)	*
Mellerud	0 % (0)	0 % (0)	*	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	*

Tabellkommentar: Tabellen redovisar för vallöften som kommunala partier avgett som de inte har kompetens att fatta beslut om. Procentsiffrorna anger andelen ”icke kompetens-vallöften” av den totala andelen vallöften som respektive parti avgett. Inom parentes: antal ”icke-kompetenslöften”. * = partiet ingår inte i studien.

Inom Göteborg avgav samtliga kommunala partier två eller flera vallöften utanför sin kompetens. De största ”syndarna” procentuellt sett av sin totala andel vallöften var Folkpartiet (14 procent) och Kristdemokraterna (tio procent). Båda partierna lovade, exempelvis, inför väljarna att de på ett eller annat vis skulle reformera fastighetsskatten och Kristdemokraterna lovade att införa en kommunal fastighetsavgift. Miljöpartiet avgav flest antal ”icke kompetens-vallöften” i kommunen med sina sju löften. Exempelvis lovade partiet att sänka arbetsgivaravgiften och att ingen skattesänkning på alkoholskatten skulle ske.

Kristdemokraterna skiljer ut sig mot de övriga partierna i studien på det viset att samtliga kristdemokratiska partier utom i Mellerud utfärdar ett eller fler vallöften de inte har kompetens att genomföra. Vanligast förekommande är vallöften om avskaffande av fastighetsskatten och vallöften om att införa ett kommunalt vårdnadsbidrag (vilket inte var möjligt för kommunerna att göra vid valet år 2006). Detta är två frågor som Kristdemokraterna för på en nationell nivå (och även utfärdar vallöften om att avskaffa respektive införa) och detta verkar ha haft en tydlig påverkan på deras lokalavdelningar.

Ett annat vanligt ”icke kompetens-löfte” är vallöften om att reformera betygssystemet (införa tidigare betyg eller förändring på annat vis). Detta vallöfte identifierades för fyra partier.

Någon sådan här analys har inte gjorts i tidigare vallöftesstudier. Därför är ingen jämförelse med tidigare forskning möjlig. Därmed är det svårt att uttala sig om sex procent ”icke kompetenslöften” av den totala andelen vallöften utfärdade av kommunala partier är en hög andel av sådana här löften. Som dock påpekades ovan fanns det i närmare hälften av de kommunala valmanifest (27 av 60 manifest) som ingår i studien ett eller fler ”icke

kompetens-löften”. Detta innebär att det trots allt finns en uppenbar risk att väljarna kan finna en åsiktsöverensstämmelse som är skenbar.

4.5 Relationen mellan vallöften avgivna av olika partier

I detta avsnitt presenteras resultat kring huruvida vallöften avgivna av olika partier har en relation till varandra och om partiernas handlingsförslag står i konsensus eller är oeniga med varandra vad gäller identifierade relaterade vallöften. Denna jämförelse sker endast inom respektive kommun (således inte inom kommungrupperna) och inom riksdagskontexten.

4.5.1 Relation mellan vallöften – per kommun och riksdagsnivån

I tabell 10 nedan framgår det att partier på kommunal nivå i en hög grad ”pratar förbi varandra” vad gäller identifierade vallöften i deras valmanifest – det vill säga att partierna utfärdar vallöften inom olika policyfrågor.

Tabell 10. Andelen orelaterade vallöften mellan partier

Kontext					
Riksdag*	Göteborg* (1)	Borås (2)	Skövde (3)	Trollhättan (3)	Härryda* (4)
81 %	93 %	91 %	92 %	94 %	96 %
Lidköping (4)	Tidaholm (5)	Åmål (5)	Hjo (6)	Mellerud (6)	Alla kommuner
91 %	97 %	92 %	97 %	92 %	93 %

Tabellkommentar: Tabellen visar medelvärdevärdet för samtliga kommuner och riksdagspartierna gällande andelen orelaterade vallöften mellan respektive valmanifest samt medelvärdet på aggregerad nivå för samtliga kommunala partier. *Alliansmanifesten i aktuella kontexter är inte inkluderade i uträkningen av medelvärdet. Inom parentes vid kommunnamnet: kommungruppstillhörighet. Inom parentes vid medelvärdet: antalet observationer.

På en aggregerad nivå – notera att alliansmanifesten inte är medräknade¹¹ – noteras ett medelvärde gällande orelaterade vallöften på 93 procent. I jämförelse med nationell nivå är skillnaden stor. Riksdagspartierna uppvisade ett medelvärde gällande orelaterade vallöften på 81 procent.

Dessa resultat kan jämföras med tidigare forskning internationellt. I Nederländerna – under tre mandatperioder (1986-1994) – låg genomsnittet gällande orelaterade vallöften på 72 procent (Thomson 1999: 104-105) och i Irland mellan 1977-1997 låg medelvärdet på 70 procent (Mansergh & Thomson 2007: 315). I Storbritannien (två val 1979 och 1983) var genomsnittet 84 procent medan det i USA (två val 1980 och 1984) låg på 82 procent (Royed 1996, siffror hämtade från Thomson 1999: 104-105).

Forskare har framhållit att anledningen till att det är en lägre andel orelaterade löften i länder som Nederländerna och Irland i jämförelse med Storbritannien och USA är att i de förstnämnda länderna är koalitionsregeringar normen medan enpartiregeringar är normen i de sistnämnda nationerna. I system där koalitionsregeringar är vanligt förekommande är det viktigt att partier kan finna andra partier att regera med. Detta kan innebära, menar dessa forskare, att partier väljer att avge samma eller liknande löften som andra partier för att öka sin möjlighet att ingå i

¹¹ Alliansmanifesten är inte medräknade i medelvärdesuträkningen på grund av att det enkla faktum att det vore märkligt om de borgerliga partierna i aktuell kontext inte uppvisar en hög grad av relation mellan vallöften i sina partispecifika valmanifest och vallöften identifierade i alliansmanifestet.

regeringen – att en viss likhet mellan partierna krävs eftersom de måste räkna in varandras stöd i den kommande regeringsbildningen (Mansergh & Thomson 2007: 315).

Svenska kommuner torde, vad gäller andelen orelaterade vallöften, likna koalitionssystem mer än vad de liknar system med enpartiregeringar. 248 av 290 kommuner under mandatperioden styrdes av en koalition mellan två eller flera partier och samtliga tio kommuner som ingår i studien styrdes en koalition.

Resultatet ovan visar dock att så inte är fallet. Det aggregerade medelvärdet på 93 procent är ju klart högre än vad som noterades i samtliga studier som refererats till ovan. Som framgår av tabell 10 ovan noteras inget ”kommunsystem” för lägre än 91 procentandelar av orelaterade löften (Borås) och två av dem (Hjo och Tidaholm) noteras för hela 97 procent orelaterade vallöften.

Att de svenska riksdagspartierna uppvisar en högre andel orelaterade löften än vad som noterats i koalitionssystemen Nederländerna och Irland kan möjligtvis förklaras av att i Sverige är inte koalitioner normen på nationell nivå, men inte heller enpartiregeringar i majoritetsställning. Normaltillståndet har varit att Socialdemokraterna suttit i regering på egen hand i minoritetsställning, även fast Sverige (i modern tid) vid tre tillfällen innan valet 2006 har styrts av borgerliga koalitioner.

På en aggregerad nivå visar dessa resultat att i den svenska kommunala kontexten har vallöften en potential att verka som en form av partikonkurrens mellan olika partier. Kommunala partier tar till en hög andel ställning på *olika* policyfrågor och skapar på detta vis en möjlighet för väljarna att göra ett reellt val. Väljarna kan således studera valmanifesten och finna skillnader mellan partierna vad gäller vilka policyfrågor de avger vallöften om.

4.5.2 Relation mellan vallöften – några intressanta fall

Nedan presenteras resultaten för tre specifika fall (resultat för övriga kommuner återfinns i appendix) gällande relationen mellan vallöften avgivna av olika partier.

Tabell 11. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – riksdagspartierna

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Miljöpartiet	Centerpartiet	Folkpartiet	Kristdemok.	Allians för Sverige
Konsensus V	-	13 % (13)	9 % (11)	3 % (2)	1 % (2)	3 % (2)	3 % (5)
Oenighet V	-	1 % (1)	0 % (0)	1 % (1)	4 % (6)	5 % (3)	3 % (6)
Ingen relation V	-	86 % (89)	91 % (106)	96 % (71)	95 % (155)	92 % (55)	94 % (187)
Konsensus S	12 % (13)	-	12 % (14)	7 % (5)	5 % (8)	7 % (4)	5 % (11)
Oenighet S	1 % (1)	-	0 % (0)	0 % (0)	1 % (2)	1 % (1)	1 % (1)
Ingen relation S	87 % (90)	-	88 % (103)	93 % (69)	94 % (153)	92 % (55)	94 % (186)
Konsensus Mp	11 % (11)	14 % (14)	-	12 % (9)	2 % (4)	5 % (3)	2 % (4)
Oenighet Mp	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	2 % (3)	7 % (4)	1 % (2)
Ingen relation Mp	89 % (93)	86 % (89)	-	88 % (65)	96 % (156)	88 % (53)	97 % (192)
Konsensus C	2 % (2)	5 % (5)	8 % (9)	-	7 % (12)	20 % (12)	11 % (21)
Oenighet C	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	-	1 % (1)	0 % (0)	1 % (1)
Ingen relation C	97 % (101)	95 % (99)	92 % (108)	-	92 % (150)	85 % (51)	89 % (176)
Konsensus Fp	2 % (2)	8 % (8)	3 % (4)	16 % (12)	-	28 % (17)	17 % (34)
Oenighet Fp	6 % (6)	2 % (2)	3 % (3)	1 % (1)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Fp	92 % (96)	90 % (93)	94 % (110)	82 % (61)	-	72 % (43)	83 % (164)
Konsensus Kd	2 % (2)	4 % (4)	3 % (3)	12 % (9)	10 % (17)	-	14 % (28)
Oenighet Kd	3 % (3)	1 % (1)	3 % (4)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	95 % (99)	95 % (98)	94 % (110)	88 % (65)	90 % (146)	-	86 % (170)
Konsensus All	5 % (5)	11 % (11)	3 % (4)	28 % (21)	21 % (34)	47 % (28)	-
Oenighet All	6 % (6)	1 % (1)	2 % (2)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation All	89 % (93)	88 % (12)	95 % (111)	70 % (52)	79 % (129)	53 % (32)	-
Totalt	104 löften	103 löften	117 löften	74 löften	163 löften	60 löften	198 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det råde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det råde oenighet gällande riktningförslag. Exempelvis, i den andra kolumnen som heter "Vänsterpartiet" syns det i botten att partiet i sitt valmanifest inför valet 2006 avgav 104 vallöften. I raden som påbörjas med "Konsensus S" framgår det att 12 procent (13 löften) av Vänsterpartiets 104 vallöften var i konsensusrelation med Socialdemokraternas vallöften, det vill säga att de hade 13 vallöften inom samma policyfrågor och med samma riktningförslag. På raden "Oenighet med S" framgår det att 1 % (ett löfte) av Vänsterpartiets 104 löften hade en oenighetsrelation till Socialdemokraternas vallöften och på raden "ingen relation S" framgår det att 87 procent (90 vallöften) av Vänsterpartiets 104 löften inte hade någon relation till Socialdemokraternas löften. Halvfetade siffror: resultat som diskuteras i texten.

Tabell 11 ovan visar varje enskilt valmanifests relation till övriga partier i riksdagen och det framgår att partierna har en lägre procentandel orelaterade löften med partier som ligger inom samma block. De rödgröna partierna har en lägre procentandel orelaterade löften med varandra än vad de har med de tre borgerliga partier som ingår i studien – medan det omvända gäller för det borgerliga blocket. Av de relaterade löfterna inom varje block är dessutom nästan samtliga vallöften i konsensus – det vill säga att partierna lovar samma handlingsförslag inom samma policyfråga. Av de blocköverskridande relaterade löfterna är istället partierna till en större del oeniga vad gäller handlingsförslagen.

På nationell nivå verkar således vänster-högerskalan gälla även när det kommer till partiernas vallöften. Ju längre ifrån varandra partierna ligger ideologiskt – desto mer tenderar partierna att "prata förbi" varandra när det kommer till vallöften. Ideologisk närhet verkar därmed vara gällande på den nationella nivån vad gäller andelen relaterade löften avgivna av olika partier.

Även studier av det nederländska systemet visar att ideologisk närhet tenderar spela roll vad gäller andelen relaterade löften. Ju närmare partierna

låg varandra ideologiskt – desto lägre grad av orelaterade vallöften (Thomson 1999: 104-105).

Ett annat mönster hittar vi dock i studiens två största kommuner – Göteborg och Borås. I studiens största kommun Göteborg går inte den ideologiska vänster-högerskalan igenom i partiernas vallöften helt och hållet. Tabell 12 nedan visar visserligen att Vänsterpartiet har en längre andel orelaterade löften med Socialdemokraterna och Miljöpartiet – de båda partierna som Vänsterpartiet satt i kommunstyret med mellan 1998-2006 – än vad partiet har med de tre borgerliga partierna (Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna) som ingår i studien.

Tabell 12. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Göteborg kommuns partier

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Miljöpartiet	Centerpartiet	Folkpartiet	Kristdem..	Allians för Göteborg
Konsensus V	-	13 % (12)	9 % (15)	5 % (8)	3 % (1)	10 % (2)	6 % (3)
Oenighet V	-	0 % (0)	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	2 % (1)
Ingen relation V	-	87 % (81)	91 % (145)	94 % (147)	97 % (36)	90 % (18)	92 % (46)
Konsensus S	7 % (12)	-	1 % (2)	3 % (5)	16 % (6)	20 % (4)	10 % (5)
Oenighet S	0 % (0)	-	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation S	93 % (152)	-	98 % (157)	97 % (151)	84 % (31)	80 % (16)	90 % (45)
Konsensus Mp	9 % (15)	2 % (2)	-	6 % (9)	11 % (4)	10 % (2)	8 % (4)
Oenighet Mp	0 % (0)	1 % (1)	-	2 % (3)	0 % (0)	5 % (1)	6 % (3)
Ingen relation Mp	91 % (149)	97 % (90)	-	92 % (144)	89 % (33)	85 % (17)	86 % (43)
Konsensus C	5 % (8)	5 % (5)	6 % (9)	-	5 % (2)	5 % (1)	10 % (5)
Oenighet C	1 % (1)	0 % (0)	2 % (3)	-	3 % (1)	0 % (0)	2 % (1)
Ingen relation C	95 % (155)	95 % (88)	92 % (148)	-	92 % (34)	95 % (19)	88 % (44)
Konsensus Fp	1 % (1)	6 % (6)	3 % (4)	1 % (2)	-	10 % (2)	16 % (8)
Oenighet Fp	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	1 % (1)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Fp	99 % (163)	94 % (87)	97 % (156)	98 % (153)	-	90 % (18)	84 % (42)
Konsensus Kd	1 % (2)	4 % (4)	1 % (2)	1 % (1)	5 % (2)	-	14 % (7)
Oenighet Kd	0 % (0)	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	99 % (162)	96 % (89)	98 % (157)	99 % (155)	95 % (35)	-	86 % (43)
Konsensus All	3 % (3)	5 % (5)	2 % (4)	3 % (5)	22 % (8)	35 % (7)	-
Oenighet All	1 % (1)	0 % (0)	2 % (3)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation All	97 % (160)	95 % (88)	96 % (153)	96 % (150)	78 % (29)	65 % (13)	-
Totalt	164 löften	93 löften	160 löften	156 löften	37 löften	20 löften	50 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det rådde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det rådde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11. Halvfetade siffror: resultat som diskuteras i texten.

I övrigt finns det dock inget klart och tydligt vänster-högerförhållande. Exempelvis Kristdemokraterna har sin lägsta andel av orelaterade vallöften med Socialdemokraterna (80 procent). Visserligen avgav Kristdemokraterna i Göteborg blott 20 löften, men fyra av dem är relaterade till Socialdemokraterna och samtliga fyra är av konsensuskaraktär. Detta innebär att tjugo procent av partiets vallöften i princip är identiska med Socialdemokraternas vallöften. Folkpartiet har en liknande situation med sina 84 procent orelaterade vallöften till Socialdemokraterna och med samtliga relaterade av konsensuskaraktär – det vill säga att 16 procent av Folkpartiets vallöften är i princip identiska med Socialdemokraternas vallöften. Folkpartiet har vidare en lägre andel orelaterade vallöften med Miljöpartiet än vad de har

med Centerpartiet medan Socialdemokraterna och Miljöpartiet till en stor del ”pratar förbi” varandra vad gäller partiernas vallöften.

I Borås har kommunen sedan valet 1998 styrts av en fempartikoalition bestående av de fyra borgerliga partierna, Miljöpartiet samt ett lokalt parti (samma konstellation satt kvar efter valet 2006). Av detta att döma verkar Miljöpartiet i Borås ligga närmare de borgerliga partierna än vad de gör med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Sett till partiets vallöften ser det dock annorlunda ut. Tabell 13 nedan visar att Miljöpartiet har lägst andel orelaterade vallöften till dessa två partier och gällande de policyfrågor där partierna avger relaterade vallöften inom är samtliga tolv frågor av konsensuskaraktär.

Tabell 13. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Borås kommuns partier

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Miljöpartiet	Centerpartiet	Folkpartiet	Kristdemok.	Moderat.
Konsensus V	-	8 % (9)	12 % (12)	8 % (6)	8 % (6)	3 % (3)	5 % (2)
Oenighet V	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)
Ingen relation V	-	92 % (107)	88 % (88)	92 % (68)	92 % (73)	96 % (86)	95 % (36)
Konsensus S	12 % (9)	-	12 % (12)	15 % (11)	19 % (15)	5 % (4)	8 % (3)
Oenighet S	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 % (2)	3 % (1)
Ingen relation S	88 % (65)	-	88 % (88)	85 % (63)	81 % (64)	93 % (84)	89 % (34)
Konsensus Mp	16 % (12)	10 % (12)	-	9 % (7)	8 % (6)	9 % (8)	13 % (5)
Oenighet Mp	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 %	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Mp	84 % (62)	90 % (104)	-	91 % (67)	92 % (73)	91 % (82)	87 % (33)
Konsensus C	8 % (6)	9 % (11)	7 % (0)	-	9 % (7)	7 % (6)	8 % (3)
Oenighet C	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)
Ingen relation C	92 % (68)	91 % (105)	93 % (93)	-	91 % (72)	92 % (83)	92 % (35)
Konsensus Fp	8 % (6)	13 % (15)	6 % (6)	9 % (7)	-	5 % (4)	15 % (6)
Oenighet Fp	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	3 % (1)
Ingen relation Fp	92 % (68)	87 % (101)	94 % (94)	91 % (67)	-	95 % (86)	82 % (31)
Konsensus Kd	4 % (3)	3 % (4)	8 % (8)	8 % (6)	5 % (4)	-	18 % (7)
Oenighet Kd	1 % (1)	2 % (2)	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	95 % (70)	95 % (110)	92 % (92)	91 % (67)	95 % (75)	-	82 % (31)
Konsensus M	3 % (2)	2 % (3)	5 % (5)	4 % (3)	8 % (6)	8 % (7)	-
Oenighet M	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	-
Ingen relation M	97 % (72)	97 % (112)	95 % (95)	96 % (71)	91 % (72)	92 % (83)	-
Medelvärde orelaterade löften	91 % (68)	92 %					
Totalt	74 löften	116 löften	100 löften	74 löften	79 löften	90 löften	38 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det rådde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det rådde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.

Även några andra partirelationer är anmärkningsvärda i Borås. Exempelvis Socialdemokraterna och Folkpartiet ligger nära varandra relativt sett. Socialdemokraternas vallöften är till 23 procent relaterade till Folkpartiets vallöften och siffran för den omvända relationen ligger på 29 procent. Samtliga av dessa relaterade vallöften är dessutom av konsensuskaraktär. Vidare har exempelvis Centerpartiet sin lägsta andel orelaterade vallöften till Socialdemokraterna på 85 procent och samtliga relaterade är i konsensus.

Sett till vallöften tenderar således Borås mittenpartier ligga närmare åtminstone Socialdemokraterna (och för Miljöpartiets del även Vänsterpartiet) än vad de gör med sina två borgerliga samarbetspartier som de faktiskt styr kommunen tillsammans med. Detta gäller både till den grad partierna ”pratar förbi” varandra eller inte och om de lovar samma handlingsriktning inom relaterade löften.

Vänster-högerskalan vad gäller de kommunala partiernas vallöften verkar således inte gå igen i partiernas vallöften på samma sätt som påvisats inom den nationella kontexten.

5. Slutsats

Begreppet representation är betydligt bredare än de aspekter av god representation som mandatmodellen belyser. Den politiska filosofen Hanna Pitkin menar att ”representation innebär att representanter på ett lyhört sätt handlar i de representerades intresse¹²” (Pitkin 1967: det svenska citatet är hämtat från Esaiasson 2003: 41). Av denna definition framgår det att handlingar är en viktig komponent när det kommer till representation – det som är intressant är vad representanterna gör. (Esaiasson 2003: 41ff). Inom mandatmodellen är det centralt att partierna genomför det politiska mandat de blivit tilldelade av väljarna via valhandlingen. En förutsättning för att väljarna ska kunna göra detta är dock det finns framåtsyftande budskap i valmanifesten att ta ställning till inför det allmänna valet.

Ett sätt att erbjuda denna möjlighet är att utfärda vallöften i sina valmanifest – och denna studie drar slutsatsen att de kommunala partierna lever upp till detta krav och att väljarna därmed har en reell möjlighet till att finna sin åsiktsöverensstämmelse med ett parti.

Studien har visat att antalet vallöften som de kommunala partierna avgav i sina valmanifest varierade med kommunstorlek. I studiens största kommun Göteborg utfärdades i snitt 97 vallöften per valmanifest medan det i den minsta kommungruppen avgavs nio vallöften i snitt per valmanifest. Även med partierna fanns en viss variation. Framför allt Moderaterna stack ut med sitt genomsnitt på 16 vallöften (att jämföra med Miljöpartiets 50 vallöften i snitt). Detta kan sättas i en jämförelse med den nationella nivån, där riksdagspartierna i snitt avgav 117 vallöften.

Vallöfterna de kommunala partierna utfärdar visade sig vidare vara fokuserade till policyområden som kan anses vara av samhällsrelaterad viktig betydelse. Inom samtliga kommungrupper var det sociala välfärdsområdet det område som erhöll flest andel av partiernas vallöften (över tjugo procent). Policyområdena infrastruktur, utbildning och Fritid- och Kultur/turism fick samtliga över tio procent av de kommunala vallöfterna. Sett över partierna på aggregerad nivå förekommer variationer, men samtliga partier hade det sociala välfärdsområdet och utbildningsområdet inom sina ”topp-fyra-områden”.

---

¹² Citatet på originalspråk: ”Representing here means acting in the interests of the represented, in the manner responsive to them” (Pitkin 1967: 209). För en diskussion kring Pitkins representationsdefinition: se Esaiasson 2003: 41ff.

Det har även framgått att det kommunala vallöftesgivandet skiljer sig mot de nationella partierna. Partierna på kommunal nivå lovar delvis om helt andra policyområden än vad deras moderparti gör i riksdagsvalen.

Det gäller dock att väljarna till viss del är vaksamma. Studien har visat att det förekommer att kommunala partier avger vallöften de inte har möjlighet att på egen hand genomföra. I 27 av de 60 kommunala valmanifesten identifierades ett eller flera vallöften som de kommunala partierna inte har möjlighet att fatta beslut om eller på något annat vis genomföra. Att utfärda sådana vallöften kan inte anses vara direkt ansvarsfullt av partierna och det kan innebära att en falsk åsiktsöverensstämmelse etableras med väljarna. Tidigare vallöftesstudier har inte studerat vallöften vad gäller denna aspekt. Mitt resultat visar därmed att detta är något forskare bör ta i beaktning i framtiden – framför allt när det kommer till studier av kontexter i flernivåsystem

Det mest uppseendeväckande resultatet studien uppvisar är att de svenska kommunerna utmärker sig i ett avseende i en internationell jämförelse vad gäller vallöftesgivandet. De svenska kommunala partierna lovar nämligen i en hög grad om olika policyfrågor. Gällande andelen orelaterade vallöften låg genomsnittet för de tio kommungrupperna på 93 procent – klart högre än genomsnittet på 81 procent som noterades för den nationella nivån. Detta medelvärde är högre än vallöftesstudier i Nederländerna, Irland, USA och Storbritannien, där andelen orelaterade vallöften i snitt uppgått till mellan 70-84 procent.

Att positionera sig på olika policyfrågor via vallöften anses som ett sätt för partierna att konkurrera om väljarstödet i de allmänna valen. Via min studie går det dra slutsatsen att vallöften i svenska kommuner i allra högsta grad har en potential att verka som en form av partikonkurrens mellan olika partier. Vidare går det dra slutsatsen att väljarna kan studera valmanifest och finna skillnader mellan partierna vad gäller deras vallöften. Via vallöften finns det en faktisk möjlighet för väljarna att göra ett aktivt val även på kommunal nivå och detta inom områden som anses vara av samhällsrelaterad viktig betydelse. Politiken på kommunal nivå må vara mer samförståndsriktad, mer pragmatisk och mer inriktad på ett brett deltagande än vad politiken på den nationella nivån är, men även i denna omgivning finns det en möjlighet för vallöften att spela en central roll. Och de handlar definitivt om mer än bara parkbänkar...

Inom ramen för denna studie fanns ingen möjlighet att kontrollera för partiernas vallöftesuppfyllande, men min studie har visat att det med fördel går att använda sig av mandatmodellen och dess vallöftesansats även på den kommunala nivån. Som framgått går det att identifiera vallöften i kommunala partiers valmanifest. Därmed är det även möjligt att undersöka huruvida de genomfört det mandat de blivit tilldelade av väljarna. Vallöftesforskare kan därmed applicera mandatmodellen och dess löftesansats på ytterligare en kontext.

5.1 Framtida forskning

Min studie har visat att det finns alla möjligheter för forskare att i framtiden använda sig av mandatmodellen i studiet av den kommunala representativa

demokratin. Det går att studera om kommunala partier avger vallöften och om partierna genomför det mandat de blivit tilldelade av väljarna.

Det finns dock flera andra aspekter som framtida forskning kan ta tag i. Den föreliggande studien hade aldrig någon förklarande ansats, men det finns möjlighet för framtida forskning att använda sig av vallöftesmängden jag har skapat och försöka finna förklaringsfaktorer till en rad intressanta aspekter vad gäller vallöftesgivande och därmed politisk representation.

Genom en multivariat statistisk analys skulle det exempelvis gå att belägga huruvida vissa faktorer har någon effekt på antalet vallöften som ges, inom vilka policyområden vallöften avges, hårdheten/mjukheten vad gäller vallöften och hur relationen mellan vallöften avgivna av olika partier ser ut.

Flertalet förklaringsvariabler skulle kunna föras in i en sådan analys. Möjliga förklaringsfaktorer skulle kunna vara kommunstorlek, omfattning av valmanifest, partifärg, partikonkurrensen i de allmänna valen, ekonomisk situation i en aktuell kommun, väljarnas åsikter i olika frågor och position på vänster-högerskalan etcetera. Vid en sammanlänkning av vallöftesmängden med data från Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen från 2008 skulle även kommunpolitikernas uppfattning om saker och ting kunna föras in som eventuella förklaringsfaktorer. Spelar det exempelvis någon roll hur kommunfullmäktigeledamöterna upplever det politiska arbetet i kommunen, deras syn på representativ demokrati kontra direktdemokrati, självplacering på vänster-högerskalan etcetera. Möjligheterna är många och genom en multivariat analys går det kontrollera för de olika tänkbara förklaringsvariablerna och ge ett svar på vad som verkligen spelar någon roll när det kommer till partiernas vallöftesgivande på kommunal nivå.

Vallöftesmängden kan naturligtvis även användas för att finna tänkbara förklaringar till varför partier lyckas genomföra vissa vallöften och inte andra. Är det exempelvis vanligare att partier lyckats genomföra vallöften som fler partier avger vallöften inom? Är det lättare att fullborda mandatet för partier i kommuner där det ekonomiska läget är mer gynnsamt i andra? Vilka policyfrågor är det främst som partierna lyckas genomföra? Även här finns det mängder av möjligheter.

Litteraturlista

Referenslitteratur

- Artés, Joaquín, & Antonio Bustos (2008) "Electoral Promises and Minority Governments: An Empirical Study", in *European Journal of Political Research*, Volume 47, issue 3, pp 307-333.
- Budge, Ian, Hans-Dieter Klingemann, Andrea Volkens, Judith Bara & Eric Tanenbaum with, Richard C. Fording, Derek J. Hearl, Hee Min Kim, Michael McDonald & SilviaMendez (2001) *Mapping Policy Preferences. Estimates for Parties, Electors, and Governments 1945-1998*. Oxford: Oxford University Press.
- Bäck, Hanna (2003) *Explaining Coalitions. Evidence and Lessons From Studying Coalition Formation in Swedish Local Government*. Acta Universitatis Upsaliensis. Skrifter utgivna av Statsvetenskapliga föreningen i Uppsala, 156.

- Costello, Rory & Robert Thomson (2008) "Election Pledges and their Enactments in Coalition Governments: A Comparative Analysis of Ireland", in *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 18:3, pp 239-256.
- Gilljam, Mikael, David Karlsson & Anders Sundell (2010) *Politik på hemmaplan. Tiotusen fullmäktigeledamöter tycker om politik och demokrati*. Stockholm: SKL Kommentus.
- Erlingsson, Gissur Ó (2008) *Partier i kommunalpolitiken – en kunskapsöversikt om partier, makt och legitimitet*. Sveriges Kommuner och Landsting.
- Esaiasson, Peter & Sören Holmberg (1996) *Representation from Above: Members of Parliament and Representative Democracy in Sweden*. Aldershot: Dartmouth.
- Esaiasson, Peter (2003) "Vad menas med folkviljans förverkligande?", i Gilljam, Mikael & Jörgen Hermansson (red): *Demokratins mekanismer*. Malmö: Liber.
- Holmqvist, Anna (2008) *Do Parties Keep their Promises? A Study of Parties' Fulfilment of Election Pledges in France*. Magisteruppsats i statsvetenskap. Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.
- Johansson, Folke, Lennart Nilsson & Lars Strömberg (2001) *Kommunal demokrati under fyra decennier*. Malmö: Liber.
- Johansson, Folke & David Karlsson, Bengt Johansson, Ylva Norén Bretzer (2007) *Kommunstorlek och demokrati*. Sveriges Kommuner och Landsting.
- Karlsson, David (2004) *Borgmästardemokrati – svenska kommuner mellan kvasiparlamentarism och krypto-presidentialism?* Bidrag till 13:e Nordiska kommunforsarkonferensen i Oslo 2004.
- Klingemann, Hans-Dieter, Richard I. Hofferbert, & Ian Budge (1994) *Parties, Policies and Democracy*. Boulder: Westview Press.
- Larsson, Torbjörn & Henry Bäck (2008) *Governing and Governance in Sweden*. Lund: Studentlitteratur.
- Mansergh, Lucy & Thomson, Robert (2007) "Election Pledges, Party Competition and Policymaking", in *Comparative Politics Vol. 39 No. 3*.
- McCluskey, Nathan (2008) *A Policy of Honesty: Election Manifesto Pledge Fulfilment in New Zealand 1972-2005*. PhD Thesis in Political Science, University of Canterbury.
- Melchert, Roy (2001) *Valfläsk? En undersökning om partierna höll vad de lovade i kommunalvalet 1994 i Uppsala kommun*. Kandidatuppsats i statsvetenskap. Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet.
- Naver, Axel & Anna Urombi (2008) *Election Pledges and Their Fulfilment In the European Parliament*. Kandidatuppsats i statsvetenskap. Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.
- Naurin Elin (2003) "Mandatmodellen. Om löften och förhoppningar bland väljare och partier", i Gilljam, Mikael & Jörgen Hermansson (red): *Demokratins mekanismer*. Malmö: Liber.
- Naurin, Elin (2009) *Promising Democracy. Parties, Citizens and Election Promises*. Göteborg: Department of Political Science, University of Gothenburg.
- Petersson, Olof, Sören Holmberg, Leif Lewin & Hanne Marthe Narud (2002); *Demokrati utan ansvar. Demokratirådets rapport 2002*. Stockholm: SNS Förlag.
- Pitkin, Hanna (1967) *The Concept of Representation*. Berkeley: University of California Press.

- Pomper, Gerald M. & Susan Lederman (1980) *Elections in America. Control and Influence in Democratic Politics*. New York: Longman.
- Rallings, Colin (1987) "The Influence of Election Programmes: Britain and Canada 1945-1979" in Ian Budge, David Robertson & Derek Hearl (eds): *Ideology, Strategy and Party Change: Spatial Analyses of Post-War Election Programmes in 19 Democracies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rose, Richard (1980) *Do Parties Make a Difference?* Chatham: Chatham House Publishers.
- Royed J., Terry (1996) "Testing the Mandate Model in Britain and the United States: Evidence from the Reagan and Thatcher Eras", in *British Journal of Political Science Vol. 26 No. 1 pp. 45-80*.
- Sandvold, Inger (2008) *Holder partierna det de lover? En undersøkelse av Høyres løftes-gjennomføring 2001-2005*. Master Thesis, Institutt for Statsvitenskap, University of Oslo.
- SOU 2007.11 *Staten och kommunerna – uppgifter, struktur och relation*. Sekretariatsrapport. Statens offentliga utredningar. Stockholm.
- Sveriges Kommuner och Landsting (2006) *Partierna som styr i Sveriges kommuner*. www.skl.se
- Sveriges Kommuner och Landsting (2010) *Kommunstyren i Sverige*. www.skl.se
- Thomson, Robert (1999) *The Party Mandate. Election Pledges and Government Actions in the Netherlands, 1986-1998*. ICS: Rijksuniversitet Groningen.
- Thomson, Robert (2001) "The Programme to Policy Linkage: The Fulfilment of Election Pledges on Social-Economic Policy in the Netherlands, 1986-1998", in *European Journal of Political Research, 40: pp 171-197*.
- Przeworski, Adam, Susan S. Stokes & Bernard Manin (red) (1999) *Democracy, Accountability, and Representation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Elektroniska referenser

Hemsidor

Statistiska Centralbyrån. www.scb.se

Sveriges Kommuner och Landsting www.skl.se

Valmyndigheten www.val.se

Kommunala valmanifest

Göteborg:

Vänsterpartiet: "Arbete, Demokrati, Rättvisa. Kommunpolitiskt handlingsprogram 2007-2010". Elektroniskt format.

Socialdemokraterna: "Lokalpolitiskt idéprogram" samt "22 punkter för ett tryggare och mänskligare Göteborg. Elektroniskt format.

Miljöpartiet: "Miljöpartiet de grönas politiska handlingsprogram för Göteborg 2006-2010". Elektroniskt format.

Centerpartiet: "Nya vindar i Göteborg! Centerpartiets kommunala handlingsprogram 2006-2010. Elektroniskt format.

Folkpartiet: "Kontrakt med göteborgarna". Elektroniskt format.

Kristdemokraterna: "Ja! Varje familj ska själv få välja hur de vill forma sin barnomsorg". Pappersformat.

Allians för Göteborg: "Valmanifest för Göteborg". Elektroniskt format.

Borås

Vänsterpartiet: "Kommunalt handlingsprogram för Vänsterpartiet i Borås". Elektroniskt format.

Socialdemokraterna: Kommunalt handlingsprogram 2007 till 2010. Socialdemokraterna i Borås". Elektroniskt format.

Miljöpartiet: "Från ord till handling – vi ligger steget före. Visions- och handlingsprogram för Miljöpartiet de gröna i Borås Stad 2006-2010". Elektroniskt format.

Centerpartiet: "Drömmen för ett Borås där du kan växa. Kommunalt handlingsprogram mandatperioden 2007-2010. Centerpartiet i Borås". Elektroniskt format.

Folkpartiet: "Kom igen Borås! Kommunalt handlingsprogram Borås 2007-2010". Elektroniskt format.

Kristdemokraterna: "Borås stad – En kommun där ingen hålls tillbaka och där ingen lämnas efter...". Elektroniskt format.

Moderaterna: "Kommunalt handlingsprogram 2007-2010"

Trollhättan

Vänsterpartiet: "Valmanifest 2006".

Socialdemokraterna: "Kommunalt handlingsprogram 2007-2010. Socialdemokraterna Trollhättan. Framtidens kommun för hela livet". Elektroniskt format.

Miljöpartiet: "Rösta långsiktigt i Trollhättan. Miljöpartiet de gröna". Elektroniskt format.

Centerpartiet: "Valprogram 2006. Drömmen om Trollhättan 2010". Elektroniskt format.

Kristdemokraterna: "Ja! En kommun där vi bryr oss om varandra". Elektroniskt format.

Moderaterna: "Vi vill skapa ett bättre Trollhättan. För alla. Nya Moderaterna". Pappersformat.

Skövde

Socialdemokraterna: "Valprogram för Socialdemokraterna i Skövde 2006-2010". Pappersformat.

Miljöpartiet: "Lokalt program – kommande mandatperioden 2006-2010". Elektroniskt format.

Centerpartiet: "Valplattform 2006". Elektroniskt format.

Folkpartiet: "Kommunpolitiskt handlingsprogram för Folkpartiet i Skövde 2006-2010". Elektroniskt format.

Kristdemokraterna: "Vi vill skapa ett samhälle där ingen hålls tillbaka och där ingen lämnas efter. Kristdemokraterna i Skövde". Elektroniskt format.

Moderaterna: "Skövdemoderaternas kommunala handlingsprogram". Elektroniskt format.

Härryda

Vänsterpartiet: "Vi i vänstern vill att hela kommunen ska leva! Vänsterpartiets valplattform för Härryda kommun valet -06". Pappersformat.

Socialdemokraterna: ”Detta vill vi. Socialdemokratiskt program inför valet 2006”. Elektroniskt format.

Miljöpartiet: ”Rösta långsiktigt. Miljöpartiet de gröna”. Pappersformat.

Centerpartiet: ”Centerpartiet i Härryda”. Elektroniskt format.

Folkpartiet: ”Kommunalpolitiskt program för Folkpartiet Liberalerna i Härryda kommun”. Pappersformat.

Moderaterna: ”Kommunalt handlingsprogram 2006-2010 för Härryda kommun”. Elektroniskt format.

Allians för Härryda: ”Allians för Härryda”.

Lidköping

Vänsterpartiet: Vad V vill. Våra viktigaste frågor i Lidköping”. Pappersformat.

Socialdemokraterna: ”Till dig i Lidköping”. Elektroniskt format.

Centerpartiet: ”Centerpartiet i Lidköpings valprogram 2006”. Elektroniskt format.

Folkpartiet: ”Folkpartiet i Lidköping”. Pappersformat.

Kristdemokraterna: ”Jo – låt föräldrarna själva bestämma”. Pappersformat.

Moderaterna: ”Lidköping i våra hjärtan. Nya Moderaterna”. Pappersformat.

Tidaholm

Vänsterpartiet: ”Vänsterpartiet. Politik ska ge glädje och framtidshopp”. Pappersformat.

Socialdemokraterna: ”Alla ska med”. Elektroniskt format.

Centerpartiet: ”Lokal valfolder för Centerpartiet i Tidaholm”. Elektroniskt format.

Kristdemokraterna: ”Jo – låt föräldrarna själva bestämma”. Elektroniskt format.

Moderaterna: ”Sunt förnuft i politiken”.

Åmål

Vänsterpartiet: ”Lokala frågor för Vänsterpartiet i Åmål 2006”. Elektroniskt format.

Socialdemokraterna: ”Vi har viljan och förmågan. Kommunalpolitiskt handlingsprogram för Socialdemokraterna i Åmål 2006-2010”. Pappersformat.

Centerpartiet: Kommunalt handlingsprogram för fler jobb, förnyad välfärd och god miljö. Alla får vara med Centerpartiet i Åmåls Kommun.

Kristdemokraterna: ”Åmål ska utvecklas”. Elektroniskt format.

Hjo

Socialdemokraterna: ”Tillsammans för ett Sverige i sammanhållning och utveckling 2007-2010”. Elektroniskt format.

Miljöpartiet: ”Lokalt program för Miljöpartiet i Hjo, september 2006”. Elektroniskt format.

Centerpartiet: ”Vi behöver varandra. Centerpartiet i Hjo”. Elektroniskt format.

Folkpartiet: ”Valprogram 2006. Folkpartiets visioner för Hjo”. Elektroniskt format.

Kristdemokraterna: ”Inför valet”. Elektroniskt format.

Moderaterna: ”Vi tror på Hjo. De nya moderaterna”.

Mellerud

Vänsterpartiet: ”Vill du förändra Mellerud? Vänsterpartiet i Mellerud går till val 2006”. Pappersformat.

Socialdemokraterna: ”Mellerud ska bli bättre – för alla!”. Pappersformat.

Centerpartiet: ”Mellerud vår del i en värld i ständig förändring”. Elektroniskt format.
Folkpartiet: ”Ett bättre Mellerud – där Du bestämmer”. Pappersformat.
Kristdemokraterna: ”Jo, vi tar fajten i Mellerud”. Elektroniskt format.
Moderaterna: ”Moderaterna i Mellerud. Lokalt valmanifest”. Elektroniskt format.

Nationella manifest

Vänsterpartiet: ”Arbete, Demokrati, Rättvisa. Vänsterpartiets valplattform 2006”. Elektroniskt format.
Socialdemokraterna: ”Valmanifest 2006”. Elektroniskt format.
Miljöpartiet: ”Grönare Sverige – för ökad livskvalitet”. Elektroniskt format.
Centerpartiet: ”Kontakt. För fler jobb, förnyad välfärd och god miljö. Centerpartiets valmanifest 2006”. Elektroniskt format.
Folkpartiet: ”En socialliberal modell i globaliseringens tid. Folkpartiets valmanifest 2006”. Elektroniskt format.
Kristdemokraterna: ”Valmanifest: Garantibevis till dig som väljare inför valet 2006”. Elektroniskt format.
Allians för Sverige: ”Fler i arbete – mer att dela på. Valmanifest 2006”.

Appendix

Tabell 14. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Skövde kommuns partier

	Socialdem.	Miljöpartiet	Centerpartiet	Folkpartiet	Kristdemok.	Moderat.
Konsensus S	-	50 % (2)	0 % (0)	5 % (4)	3 % (4)	0 % (0)
Oenighet S	-	0 % (0)	0 % (0)	1 % (1)	1 % (1)	0 % (0)
Ingen relation S	-	50 % (2)	100 % (14)	94 % (72)	96 % (110)	100 % (25)
Konsensus Mp	4 % (2)	-	0 % (0)	1 % (1)	1 % (1)	0 % (0)
Oenighet Mp	0 % (0)	-	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Mp	96 % (49)	-	100 % (14)	97 % (75)	99 % (114)	100 % (25)
Konsensus C	0 % (0)	0 % (0)	-	1 % (1)	1 % (1)	0 % (0)
Oenighet C	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation C	100 % (51)	100 % (4)	-	99 % (76)	99 % (114)	100 % (25)
Konsensus Fp	8 % (4)	25 % (1)	7 % (1)	-	5 % (6)	12 % (3)
Oenighet Fp	2 % (1)	25 % (1)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Fp	90 % (46)	50 % (2)	93 % (13)	-	95 % (109)	88 % (22)
Konsensus Kd	8 % (4)	25 % (1)	7 % (1)	8 % (6)	-	16 % (4)
Oenighet Kd	2 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	90 % (46)	75 % (3)	93 % (13)	92 % (71)	-	84 % (21)
Konsensus M	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	4 % (3)	3 % (4)	-
Oenighet M	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation M	100 % (51)	100 % (4)	100 % (14)	96 % (74)	97 % (111)	-
Totalt	51 löften	4 löften	14 löften	77 löften	115 löften	25 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det rådde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det rådde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.

Tabell 15. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Trollhättan kommuns partier

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Miljöpartiet	Centerpartiet	Kristdemok.	Moderaterna
Konsensus V	-	2 % (2)	0 % (0)	4 % (2)	0 % (0)	0 % (0)
Oenighet V	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation V	-	98 % (86)	100 % (20)	96 % (50)	100 % (61)	100 % (23)
Konsensus S	17 % (2)	-	5 % (1)	8 % (4)	5 % (3)	5 % (1)
Oenighet S	0 % (0)	-	0 % (0)	2 % (1)	5 % (3)	5 % (1)
Ingen relation S	83 % (10)	-	95 % (19)	90 % (47)	90 % (55)	91 % (21)
Konsensus Mp	0 % (0)	1 % (1)	-	4 % (2)	5 % (0)	5 % (1)
Oenighet Mp	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Mp	100 % (12)	99 % (87)	-	96 % (50)	95 % (58)	96 % (22)
Konsensus C	17 % (2)	5 % (4)	10 % (2)	-	7 % (4)	9 % (2)
Oenighet C	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation C	83 % (10)	94 % (83)	90 % (18)	-	93 % (57)	91 % (21)
Konsensus Kd	0 % (0)	3 % (3)	15 % (3)	8 % (4)	-	22 % (5)
Oenighet Kd	0 % (0)	3 % (3)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	100 % (12)	93 % (82)	85 % (17)	92 % (48)	-	78 % (18)
Konsensus M	0 % (0)	1 % (1)	5 % (1)	4 % (2)	8 % (5)	-
Oenighet M	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation M	100 % (12)	98 % (86)	95 % (19)	96 % (50)	92 % (56)	-
Totalt	12 löften	88 löften	20 löften	52 löften	61 löften	23 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det rädde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det rädde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.

Tabell 16. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Härryda kommuns partier

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Miljöpartiet	Centerpartiet	Folkpartiet	Moderaterna	Allians för Härryda
Konsensus V	-	5 % (1)	11 % (1)	0 % (0)	7 % (2)	0 % (0)	0 % (0)
Oenighet V	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	7 % (2)	11 % (1)	40 % (4)
Ingen relation V	-	95 % (18)	89 % (8)	100 % (25)	86 % (23)	89 % (8)	60 % (6)
Konsensus S	3 % (1)	-	0 % (0)	0 % (0)	4 % (1)	11 % (1)	0 % (0)
Oenighet S	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation S	97 % (37)	-	100 % (9)	100 % (25)	96 % (26)	89 % (8)	100 % (10)
Konsensus Mp	3 % (1)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	11 % (1)	10 % (1)
Oenighet Mp	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Mp	97 % (37)	100 % (19)	-	100 % (25)	100 % (27)	89 % (8)	90 % (9)
Konsensus C	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	4 % (1)	0 % (0)	10 % (1)
Oenighet C	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation C	100 % (38)	100 % (19)	100 % (9)	-	96 % (26)	100 % (9)	90 % (9)
Konsensus Fp	3 % (1)	5 % (1)	0 % (0)	4 % (1)	-	0 % (0)	30 % (7)
Oenighet Fp	5 % (2)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Fp	92 % (35)	95 % (18)	100 % (9)	96 % (24)	-	100 % (9)	70 % (3)
Konsensus M	0 % (0)	5 % (1)	11 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	-	20 % (2)
Oenighet M	3 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation M	97 % (37)	95 % (18)	89 % (8)	100 % (25)	100 % (27)	-	80 % (8)
Konsensus All	0 % (0)	0 % (0)	11 % (1)	4 % (1)	26 % (7)	22 % (2)	-
Oenighet All	11 % (4)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation All	89 % (34)	100 % (19)	89 % (8)	96 % (24)	74 % (20)	78 % (7)	-
Totalt	38 löften	19 löften	9 löften	25 löften	27 löften	9 löften	10 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det rädde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det rädde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.

Tabell 17. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Lidköping kommuns partier

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Centerpartiet	Folkpartiet	Kristdemok.	Moderaterna
Konsensus V	-	32 % (6)	6 % (2)	18 % (2)	6 % (1)	0 % (0)
Oenighet V	-	0 % (0)	0 % (0)	9 % (1)	6 % (1)	8 % (1)
Ingen relation V	-	68 % (13)	94 % (32)	73 % (8)	88 % (15)	92 % (12)
Konsensus S	10 % (6)	-	3 % (1)	18 % (2)	6 % (1)	8 % (1)
Oenighet S	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation S	90 % (52)	-	97 % (33)	82 % (9)	94 % (16)	92 % (12)
Konsensus C	3 % (2)	5 % (1)	-	0 % (0)	6 % (1)	8 % (1)
Oenighet C	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation C	97 % (56)	95 % (18)	-	100 % (11)	94 % (16)	92 % (12)
Konsensus Fp	3 % (2)	11 % (2)	0 % (0)	-	6 % (1)	15 % (2)
Oenighet Fp	2 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Fp	95 % (55)	89 % (17)	100 % (34)	-	94 % (16)	85 % (11)
Konsensus Kd	2 % (1)	5 % (1)	3 % (1)	9 % (1)	-	23 % (3)
Oenighet Kd	2 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	97 % (56)	95 % (18)	97 % (33)	91 % (10)	-	77 % (10)
Konsensus M	0 % (0)	5 % (1)	3 % (1)	18 % (2)	18 % (3)	-
Oenighet M	2 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation M	98 % (57)	95 % (18)	97 % (33)	82 % (9)	82 % (14)	-
Totalt	58 löften	19 löften	34 löften	11 löften	17 löften	13 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det råde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det råde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.

Tabell 18. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Tidaholm kommuns partier

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Centerpartiet	Kristdemok.	Moderaterna
Konsensus V	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Oenighet V	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation V	-	100 % (26)	100 % (12)	100 % (8)	100 % (3)
Konsensus S	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Oenighet S	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation S	100 % (2)	-	100 % (12)	100 % (8)	100 % (3)
Konsensus C	0 % (0)	0 % (0)	-	13 % (1)	33 % (1)
Oenighet C	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation C	100 % (2)	100 % (26)	-	87 % (7)	67 % (2)
Konsensus Kd	0 % (0)	0 % (0)	8 % (1)	-	0 % (0)
Oenighet Kd	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	100 % (2)	100 % (26)	92 % (11)	-	100 % (3)
Konsensus M	0 % (0)	4 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	-
Oenighet M	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation M	100 % (2)	96 % (25)	100 % (12)	100 % (8)	-
Totalt	2 löften	26 löften	12 löften	8 löften	3 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det råde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det råde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.

Tabell 19. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Åmål kommuns partier

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Centerpartiet	Kristdemok.
Konsensus V	-	0 % (0)	3 % (1)	14 % (1)
Oenighet V	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation V	-	100 % (20)	97 % (30)	86 % (6)
Konsensus S	0 % (0)	-	10 % (3)	0 % (0)
Oenighet S	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation S	100 % (5)	-	90 % (28)	100 % (0)
Konsensus C	20 % (1)	15 % (3)	-	14 % (1)
Oenighet C	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation C	80 % (4)	85 % (17)	-	86 % (6)
Konsensus Kd	20 % (1)	0 % (0)	3 % (1)	-
Oenighet Kd	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation Kd	80 % (4)	100 % (20)	97 % (30)	-
Totalt	5 löften	20 löften	31 löften	7 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det rådde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det rådde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.

Tabell 20. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Hjo kommuns partier

	Socialdem.	Miljöpartiet	Centerpartiet	Folkpartiet	Kristdemok.	Moderaterna
Konsensus S	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Oenighet S	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation S	-	100 % (7)	100 % (9)	100 % (6)	100 % (8)	100 % (14)
Konsensus Mp	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Oenighet Mp	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	13 % (1)	0 % (0)
Ingen relation Mp	100 % (7)	-	100 % (9)	100 % (6)	87 % (7)	100 % (14)
Konsensus C	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	13 % (1)	0 % (0)
Oenighet C	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation C	100 % (7)	100 % (7)	-	100 % (6)	87 % (7)	100 % (14)
Konsensus Fp	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	14 % (2)
Oenighet Fp	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Fp	100 % (7)	100 % (7)	100 % (9)	-	100 % (8)	86 (12)
Konsensus Kd	0 % (0)	0 % (0)	11 % (1)	0 % (0)	-	0 % (0)
Oenighet Kd	0 % (0)	14 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	100 % (7)	86 % (6)	89 % (8)	100 % (6)	-	100 % (14)
Konsensus M	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	33 % (2)	0 % (0)	-
Oenighet M	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation M	100 % (7)	100 % (7)	100 % (9)	66 % (4)	100 % (8)	-
Totalt	7 löften	7 löften	9 löften	6 löften	8 löften	14 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det rådde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det rådde oenighet gällande riktningförslag.

rslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.

Tabell 21. Relation mellan vallöften avgivna av olika partier – Mellerud kommuns partier

	Vänsterpartiet	Socialdem.	Centerpartiet	Folkpartiet	Kristdemok.	Moderaterna
Konsensus V	-	25 % (2)	0 % (0)	0 % (0)	17 % (1)	0 % (0)
Oenighet V	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation V	-	75 % (6)	100 % (16)	100 % (8)	83 % (5)	100 % (6)
Konsensus S	25 % (2)	-	12 % (2)	12 % (1)	0 % (0)	0 % (0)
Oenighet S	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation S	75 % (6)	-	88 % (14)	88 % (7)	100 % (6)	100 % (6)
Konsensus C	0 % (0)	25 % (2)	-	25 % (2)	0 % (0)	17 % (1)
Oenighet C	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation C	100 % (8)	75 % (6)	-	75 % (6)	100 % (6)	83 % (5)
Konsensus Fp	0 % (0)	12 % (1)	12 % (2)	-	0 % (0)	17 % (1)
Oenighet Fp	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)	0 % (0)
Ingen relation Fp	100 % (8)	88 % (7)	88 % (14)	-	100 % (6)	83 % (5)
Konsensus Kd	12 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Oenighet Kd	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-	0 % (0)
Ingen relation Kd	88 % (7)	100 % (8)	100 % (16)	100 % (8)	-	100 % (6)
Konsensus M	0 % (0)	0 % (0)	6 % (1)	12 % (1)	0 % (0)	-
Oenighet M	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	-
Ingen relation M	100 % (8)	100 % (8)	94 % (15)	88 % (7)	100 % (6)	-
Totalt	8 löften	8 löften	16 löften	8 löften	6 löften	6 löften

Tabellkommentar: Tabellen visar andelen orelaterade vallöften mellan varje parti, andelen relaterade vallöften där det rådde konsensus gällande riktningförslag (förändring-status quo) och andelen relaterade löften där det rådde oenighet gällande riktningförslag. För exempel på tydning av tabellen, se tabell 11.